

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA VEPŘOVÉ MASO

LISTOPAD
2006

TRENDY VE VÝVOJI PRODUKCE
A SPOTŘEBY VEPŘOVÉHO MASA
VČETNĚ ODHADU
DO ROKU 2013

Marketingová studie

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

ZDROJE INFORMACÍ, ZPRACOVATELÉ PODKLADŮ:

- Agroweb:Vyhledky agrárního trhu unie, 9.8.2005
Commodities and trade. FAO, Meat Market Assessment and Meat Statistics. June 2006.
FAOSTAT. FAO Statistical Database, April 2006.
Vieh und Fleisch. Deutschland, EU, Weltmarkt. Marktbilanz. ZMP Bonn, 2005.
Vieh und Fleisch. Deutschland, EU, Weltmarkt. ZMP Bilanz, Bonn, 1998.
Agrarmärkte in Zahlen. Tier- und Pflanzenproduktion. Europäische Union. ZMP Bonn, 2005.
Agrarmärkte in Zahlen. Tier- und Pflanzenproduktion. Europäische Union. ZMP Bonn, 2006.
KVAPILÍK, J. - PYTLOUN, J. - BUCEK, P. a kol.: Ročenka 2005 "Chov skotu v České republice". ISBN 80-239-7080-1, 110 s. ČMSCH, SCHČSS, SCHHS, ČSCHMS, Praha 2006.
KVAPILÍK, J.: Význam chovu prasat. Ekonomika produkce selat a jatečných prasat. 20 s. In: Pulkrábek J. a kol.: Chov prasat, 160 s. Profi Press, ISBN 80-86726-11-8, Praha 2005.
Meat and Meat Products. World Meat Statistics. Food outlook, FAO, No. 4, Rome, December 2004.
PRAŽÁK, Č.: Předpoklady trvalé udržitelnosti soběstačnosti ČR v zásobování vepřovým masem. 7 s. In: Sborník ze semináře SCHP Spotřebu vepřového masa zabezpečíme z domácích zdrojů, březen 2005
Prospects for agricultural markets and income 2004 -2011. European Commission, Directorate-General for Agriculture, December 2004
Prospects for agricultural markets and income 2006-2013. European Commission, Directorate-General for Agriculture, July 2006
TUČEK, P.: Evropský a světový obchod se zemědělsko-potravinářskými komoditami. 3 s. In: Sborník AK ČR Obchodní mechanismy EU a podpora odbytu zemědělských výrobků, únor 2006.

Zpracovatelé jednotlivých kapitol:

1. Krejčík Pavel, Ing., CSc.
- 2.1. Kvapilík Jindřich, Ing., DrSc.
- 2.2. Abrahamová Miluše, Ing.
3. Pavlů Michal, Ing.
4. Stibal Jan, Ing.
5. Abrahamová Miluše, Ing.
- 6.1. Krejčík Pavel, Ing., CSc.
- 6.2. Abrahamová Miluše, Ing.
7. Krejčík Pavel, Ing., CSc.; Kvapilík Jindřich, Ing., DrSc.; Stibal Jan, Ing.

Vydalo Ministerstvo zemědělství České republiky
Těšnov 17, 117 05 Praha 1

internet: www.mze.cz, e-mail: info@mze.cz

ISBN 8074-512-0, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003

Tisk a distribuce TYPO – J. Jehlička, Třebichovice 9, 273 06 p. Libušín, e-mail: typo.jj@volny.cz

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA VEPŘOVÉ MASO

TRENDY VE VÝVOJI PRODUKCE
A SPOTŘEBY VEPŘOVÉHO MASA
VČETNĚ ODHADU DO ROKU 2013
Marketingová studie

LISTOPAD 2006

OBSAH

1. Úvod	3
2. Vývoj stavů prasat, produkce a spotřeby masa	3
2.1. Svět a státy Evropské unie	3
2.2. Česká republika	13
3. Vývoj tržních cen zemědělských výrobců (CZV)	28
4. Faktory, ovlivňující ekonomické výsledky chovu prasat	30
5. Náklady a rentabilita výkrmu jatečných prasat v ČR	32
6. Odhad vývoje CZV, tržní produkce a stavů prasat do r. 2013	34
6.1. Svět a státy Evropské unie	35
6.2. Česká republika	35
7. Závěr a náměty ke zvýšení konkurenceschopnosti	40

I. ÚVOD

Chov prasat je v ČR, stejně jako ve většině států EU a v dalších zemích, významným agrárním odvětvím. Jeho podíl na hrubé zemědělské produkci dosáhl v roce 2005 v ČR cca 10 %, v EU-15 se pohybuje kolem 11 %. Chov prasat a výroba vepřového masa dlouhodobě patří i v České republice k jednomu z nejvýznamnějších a tradičních odvětví živočišné výroby. Na produkci živočišné výroby se v roce 2005 podílel 25,3 %. Objemem výroby, celkovou spotřebou a spotřebou na obyvatele si drží vepřové maso mezi jednotlivými druhy masa trvale první místo. Mimo tyto aspekty nelze opomenout ani fakt, že prasata jsou důležitými konzumenty obilovin. Od roku 1999 však produkce vepřového masa v ČR trvale nedosahuje úrovně domácí spotřeby. Sílící dovozy vepřového masa stlačují výrobu na stále nižší úroveň. Ani po vstupu do EU se situace pro domácí producenty nezlepšila.

Toto odvětví se však vyznačuje svými specifiky. Trhy s vepřovým masem se průběžně vyznačují vysokou mírou kolísání cen, v ČR v roce 2004 dosáhla variační šíře dokonce 38 %. Na tržní cenu má silný vliv řada nepředvídatelných faktorů, jako byl např. výskyt ptačí chřipky, BSE skotu, mor prasat, „nemoc modrých jazyků“ přežvýkavců, teplotní výkyvy počasí, aféry okolo zkaženého masa apod. To všechno silně ovlivňuje přesnost dlouhodobějších předpovědí vývoje cen. K tomu přistupuje i relativně krátký generační interval, který přispívá i k „nekonečné cenové cyklické sinusoidě“ – příznivá cena → zvýšení stavu prasat ve výkrmu → přebytky na trhu → pokles ceny → snížení stavu → příznivá cena.

Tuzemští producenti jatečných prasat se denně zamýšlejí nad perspektivou chovu. Zvažují jeho zrušení či pokračování nebo rozšíření. Zatím bohužel má převahu první varianta. Ke kvalifikovanému rozhodnutí přispívá široký informační tok, z něhož považujeme za velmi významnou Situační a výhledovou zprávu o komoditě vepřové maso, vydávanou MZe ČR. Přes rozsáhlé informační zázemí sílí poptávka chovatelů prasat po práci, která se zaměří především na oblast prvovýrobci. Proto byl sestaven tým, složený ze zástupců MZe ČR, VÚŽV, VÚZE, SCHPČM a CENTROODBYTU – národní odbytové družstvo, který zpracoval studii, zabývající se monitoringem této problematiky v ČR, EU i ve světě. Součástí je i žádaný odhad tržní produkce, stavů prasat a CZV v ČR do roku 2013. Je však třeba upozornit na to, že vývoj těchto ukazatelů může být modifikován nezávisle proměnnými vlivy, včetně kurzu české koruny vůči euru.

Předkládaná práce sice nezahrnuje všechny aspekty, např. pasportizaci zpracovatelských kapacit a jejich očekávaný vývoj, analýzu velikosti a struktury stád prasat, stavebních a technologických řešení. Tyto problémy jsou však předmětem řady seminářů a dalším důvodem bylo omezení termínem zpracování. Cílem studie je usnadnit chovatelům co nejobektivnější rozhodnutí o perspektivě jejich chovů prasat.

2. VÝVOJ STAVŮ PRASAT, PRODUKCE A SPOTŘEBY MASA

2.1. SVĚT A STÁTY EVROPSKÉ UNIE

V rámci společné organizace trhu není chov prasat, např. narozdíl od chovu skotu, regulován (neexistují stropy početních stavů ani produkční kvóty) a z rozpočtu unie přímo dotován. Vedle jednotných pravidel tzv. společné organizace trhu existuje i v této komoditě řada zvyklostí, technických a obchodních norem na úrovni komerční i státní, které se v každé zemi liší. Do cenových přehledů tato opatření nejsou zahrnuta. Proto jsou ekonomické podmínky chovatelů prasat ve státech EU do jisté míry méně srovnatelné. Mírný růst spotřeby vepřového masa, vysoká úroveň šlechtění a průmyslový charakter chovu, výkrmu a výživy prasat spolu s možností „ekonomického“ zhodnocení obilovin v krmných směsích v mnoha zemích přesto vytvářejí silné konkurenční prostředí v produkci vepřového masa v rámci EU i v celosvětovém měřítku.

Z tab. 2.1.1. je zřejmé, že z celosvětového hlediska je vepřové maso ve srovnání s produkcí a spotřebou masa ostatních druhů hospodářských zvířat nejvýznamnější komoditou, a že se objem jeho výroby a spotřeby postupně zvyšuje. Spotřebu vepřového masa na jednoho obyvatele naší planety lze v letech 2004 až 2006 odhadnout na 15,8 až 16,4 kg, což je cca 39 % celkové spotřeby masa na obyvatele. Druhým nejvýznamnějším zdrojem konzumního masa zůstává i přes výskyt „ptačí chřipky“ drůbež (spotřeba kolem 12,5 kg na obyvatele a podíl 30 %) před hovězím (10,0 kg a 24 %) a skopovým (a kozím) masem (2,0 kg a 5 %).

Tab. 2.1.1. Světová produkce a spotřeba masa

Maso	produkce (mil. tun)			spotřeba (kg na obyvatele)		
	2004	2005 ¹⁾	2006 ²⁾	2004	2005 ¹⁾	2006 ²⁾
vepřové	100,4	103,7	107,0	15,8	16,1	16,4
drůbeží	78,9	81,9	81,0	12,3	12,7	12,4
hovězí	63,1	64,5	65,9	9,9	10,0	10,1
skopové a kozí	12,7	13,0	13,3	2,0	2,0	2,0
ostatní	5,2	5,0	5,4	0,8	0,7	0,8
celkem	260,3	268,1	272,6	40,8	41,5	41,7

Pramen: Commodities and trade, FAO (2006)

¹⁾ předběžné údaje;

²⁾ prognóza.

Chov prasat, produkce a spotřeba vepřového masa ve světě

V uplynulých čtyřiceti letech se „světové“ stavy prasat zdvojnásobily. Stavy prasat, výroba a spotřeba vepřového masa se v celosvětovém měřítku a v hlavních „producentských“ regionech zvyšují i od roku 1995. Z tab. 2.1.2. je zřejmé, že mezi hlavní „velmoci“ v chovu prasat patří Čína a Evropská unie, kde se v roce 2005 chovalo cca 60 % světové populace prasat, přičemž více než polovina z 960 mil. prasat připadá na Čínu. Dalšími významnými chovateli prasat jsou USA, Brazílie a africké státy, přibližně stejné stavy prasat v roce 2005 (kolem 14 mil. kusů a 1,5 %) vykazují Kanada, Mexiko a Rusko. Na zbývajících státy a světové regiony pak připadá cca 160 mil. kusů a 17 % „světové“ populace prasat.

Za uplynulé desetileté období (1995 až 2005) se v celosvětovém měřítku zvýšily stavy prasat o cca 61 mil. kusů tj. o 7 %. O cca 30 % se v tomto období zvýšily stavy prasat v afrických státech a v Kanadě, o 15 % v Číně a o 10 % v Brazílii, k poklesu stavů došlo v Rusku (o cca 46 %) a v Mexiku (o 8 %). V Evropské unii (za rok 1995 je do EU zahrnuto i deset nových členských států) a v ostatních státech a regionech se stavy prasat od roku 1995 výrazněji nezměnily.

Tab. 2.1.2. Vývoj početních stavů prasat v celosvětovém měřítku (mil. kusů)

Stát, region	1995	2001	2003	2004	2005 ¹⁾		
					mil.	index ²⁾	% ³⁾
Čína	424,8	454,4	469,8	472,9	488,8	115	50,9
EU-25	153,1	152,9	152,6	151,9	152,2	99	15,8
USA	59,7	59,1	59,6	60,4	60,6	102	6,3
Brazílie	30,1	32,6	32,6	33,0	33,0	110	3,4
Afrika	18,1	21,7	21,5	22,6	23,4	129	2,4
Kanada	11,3	13,6	14,7	14,6	14,7	130	1,5
Mexiko	15,9	17,6	14,6	14,6	14,6	92	1,5
Rusko	24,9	15,7	17,3	16,0	13,4	54	1,4
ostatní státy	161,2	145,5	158,9	159,1	159,6	99	16,6
svět celkem	899,1	913,1	941,6	945,1	960,3	107	100,0

Pramen: FAOSTAT, 2006; Vieh und Fleisch, 2005

¹⁾ předběžné údaje;

²⁾ rok 2005/rok 1995 (%);

³⁾ svět celkem = 100 %.

Objem produkce prasat (v jatečné hmotnosti) vykazuje v hlavních státech a regionech světa rychlejší vývoj (tab. 2.1.3.) než zvyšování početních stavů. Zatímco se v celosvětovém měřítku stavy prasat v období 1995 až 2005 zvýšily o cca 7 %, produkce vepřového masa vzrostla o 30 % (23,6 mil. tun). K nejvyšším nárůstům produkce došlo v Kanadě a v Číně (o cca 50 %) a v Africe (o 27 %), v EU 25 se výroba vepřového masa v letech 1995 – 2005 zvýšila o 8 %. V Rusku se při poklesu stavů prasat o 46 % snížila produkce vepřového masa pouze o 10 %.

Tab. 2.1.3. Vývoj produkce vepřového masa ve světových regionech (tis. tun)

Stát, region	1995	2001	2003	2004	2005 ¹⁾		
					tis. tun	index ²⁾	% ³⁾
Čína	33 401	41 845	45 186	47 016	49 685	149	47,9
EU-25	19 728	20 792	21 424	21 359	21 370	108	20,6
USA	8 097	8 691	9 056	9 312	9 390	116	9,1
Brazílie	2 800	2 637	3 059	2 950	3 150	113	3,0
Kanada	1 276	1 731	1 882	1 936	1 915	150	1,8
Rusko	1 865	1 498	1 706	1 644	1 675	90	1,6
Mexiko	922	1 058	1 035	1 058	1 110	120	1,1
Afrika	658	759	785	811	835	127	0,8
ostatní	11 344	13 070	14 339	14 341	14 567	128	14,0
svět	80 091	92 081	98 472	100 427	103 697	130	100,0

Pramen: FAOSTAT, 2006; Tier- und Pflanzenproduktion, 2006

¹⁾ předběžné údaje;

²⁾ rok 2005/rok 1995 (%);

³⁾ svět celkem = 100 %.

Vztah mezi vývojem početních stavů a produkce poukazuje na zlepšování výrobních výsledků chovu prasat, a ve všech státech a regionech s výjimkou Afriky jej potvrzuje i roční produkce masa na jedno prase vykázaných stavů (tab. 2.1.2.) vypočítaná v tab. 2.1.4. Tento ukazatel je ovlivněn řadou faktorů, mezi které patří ukazatele plodnosti prasnic (počet vrhů a odchovaných selat na prasnici a rok), přírůstky hmotnosti selat a prasat ve výkrmu, ztráty všech kategorií prasat, „obrátkovost“ výkrmu, výživa a krmení, porážkové hmotnosti aj.

Tab. 2.1.4. Produkce vepřového masa (kg) na jedno prase ve světových regionech

Stát, region	1995	2001	2003	2004	2005 ¹⁾		
					kg/kus	index ²⁾	% ³⁾
USA	135,6	147,1	151,9	154,2	155,0	114	144
EU	128,9	136,0	140,4	140,6	140,4	109	130
Kanada	112,9	127,3	128,0	132,6	130,3	115	121
Rusko	74,9	95,4	98,6	102,8	125,0	167	116
Čína	78,6	92,1	96,2	99,4	101,6	129	94
Brazílie	93,0	80,9	93,8	89,4	95,5	103	88
Mexiko	58,0	60,1	70,9	72,5	76,0	131	70
Afrika	36,4	35,0	36,5	35,9	35,7	98	33
ostatní státy	70,4	89,8	90,2	90,1	91,3	130	85
svět celkem	89,1	100,8	104,6	106,3	108,0	121	100,0

¹⁾ předběžné údaje;

²⁾ rok 2005/rok 1995 (%);

³⁾ svět celkem = 100 %.

V roce 2005 kolísala produkce masa na jedno prase od 36 kg v Africe do 155 kg v USA. Nad světovým průměrem (108 kg) byl tento ukazatel v USA, v EU, v Kanadě a v Rusku, podprůměrné hodnoty vykazala Čína, Brazílie, Mexiko, Afrika a ostatní regiony. V letech 1995 až 2005 výroba masa na jedno prase stagnovala v Africe, v ostatních, v tab. 2.1.4. uvedených státech a regionech světa se zvýšila o 3 % v Brazílii, a až o 67 % v Rusku. Spotřebu masa ovlivňují národní zvyklosti, dostupnost a ceny masa a dalších potravin, rozvoj cestovního ruchu aj. Všechny tyto faktory jsou příčinou značných regionálních rozdílů i ve spotřebě vepřového masa (tab. 2.1.5.), která v přepočtu na jednoho obyvatele planety dosáhla v roce 2005 v průměru 16,1 kg (1 kg v Africe a až 44 kg v EU), a od roku 1995 se zvýšila o 2,1 kg a 15 %. K nejvyššímu nárůstu v letech 1995 až 2005 došlo v Číně (o 11,0 kg a 41 %) a v Mexiku (o 2,6 kg a 24 %), k poklesu v Brazílii (o 4,0 kg a 23 %) a v Rusku (o 0,9 kg a 5 %).

Tab. 2.1.5. Spotřeba vepřového masa na obyvatele (kg) ve světových regionech

Stát, region	1995	2001	2003	2004	2005 ¹⁾		
					kg/obyv.	index ²⁾	% ³⁾
EU	40,4 ⁴⁾	42,6	43,3	44,3	44,4	110	276
Čína	26,8	33,1	35,1	36,1	37,8	141	235
Kanada	29,1	37,2	34,8	36,6	33,8	116	210
USA	29,8	29,4	30,2	30,2	29,5	99	183
Rusko	16,6	13,1	15,7	15,0	15,7	95	98
Mexiko	10,7	12,6	12,7	13,3	13,3	124	83
Brazílie	17,2	13,6	14,1	13,0	13,2	77	82
Afrika	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	100	6
svět celkem	14,0	15,0	15,7	15,8	16,1	115	100

Pramen: FAOSTAT, 2006; Tier- und Pflanzenproduktion, 2006

¹⁾ předběžné údaje;

²⁾ rok 2005/rok 1995 (%);

³⁾ svět celkem = 100 %.

V rozmezí let 2000 až 2005 se zvýšil objem vývozu vepřového masa o 1 601 tis. tun a 50 %. Jeho největším vývozcem je EU (1 395 tis. tun a 29 % světových vývozu v roce 2005) přesto, že od roku 1995 snížila objem vývozu o 8 %. Ve všech dalších, v tab. 2.1.6. uvedených státech a regionech, se objem vývozu zvýšil (o 10 % z Austrálie, až o 477 % z Brazílie).

Tab. 2.1.6. Hlavní vývozci a objemy exportu vepřového masa (tis. tun)

Stát, region	1995	2001	2003	2004	2005 ¹⁾		
					tis. tun	index ²⁾	% ³⁾
EU	1 517	1 275	1 198	1 227	1 395	92	28,5
USA	580	629	699	842	1 027	177	21,0
Kanada	596	659	885	880	980	164	20,0
Brazílie	153	297	544	598	730	477	14,9
Čína	140	214	376	513	450	321	9,2
Austrálie	41	56	63	51	45	110	0,9
ostatní státy	263	188	472	344	264	100	5,4
svět celkem	3 290	3 318	4 237	4 455	4 891	149	100,0

Pramen: FAOSTAT, 2006; Tier- und Pflanzenproduktion, 2006

¹⁾ předběžné údaje;

²⁾ rok 2005/rok 1995 (%);

³⁾ svět celkem = 100 %.

Tab. 2.1.7. Hlavní dovozci a objemy importu vepřového masa (tis. tun)

Stát, region	1995	2001	2003	2004	2005 ¹⁾		
					tis. tun	index ²⁾	% ³⁾
Japonsko	890	961	1 030	1 196	1 225	138	25,8
Rusko	241	406	559	497	550	228	11,6
USA	436	428	534	497	463	106	9,8
Mexiko	246	263	324	391	360	146	7,6
Jižní Korea	172	125	155	218	325	189	6,8
Kanada	73	94	93	103	140	192	2,9
ostatní státy	1 249	1 203	1 673	1 567	1 683	135	35,5
svět celkem	3 307	3 480	4 368	4 469	4 746	144	100,0

Pramen: FAOSTAT, 2006; Tier- und Pflanzenproduktion, 2006

¹⁾ předběžné údaje;

²⁾ rok 2005/rok 1995 (%);

³⁾ svět celkem = 100 %.

Přibližně stejný objem jako exporty vykazují i dovozy vepřového masa (tab. 2.1.7.). Největšími dovozci vepřového masa jsou Japonsko (26 % celkových importů), Rusko (12 %), Mexiko (8 %) a Jižní Korea (7 %). USA a Kanada patří současně mezi významné exportéry i importéry této komodity. Do těchto dvou států bylo v roce 2005 dovezeno 463 a 140 tis. tun vepřového masa, což představuje cca 45 % a 14 % vyvezeného množství. Z celkové světové produkce vepřového masa v roce 2005 (103,7 mil. tun) bylo téměř 5 % předmětem mezinárodního obchodu.

Chov prasat, produkce a spotřeba vepřového masa v Evropské unii

Z údajů o chovu prasat a produkci vepřového masa v celosvětovém měřítku vyplývá silná pozice států Evropské unie v rámci Evropy a světa v produkci této významné komodity. Vzhledem k rozšíření Unie před dvěma lety (k 1.5.2004) a k některým rozdílům v uplatňování zásad mezi starými (EU-15) a novými (EU-10) státy Unie (např. dosažení plné výše přímých plateb v EU-10 až v roce 2013) jsou základní údaje o chovu prasat uváděny a hodnoceny jak za obě skupiny států, tak za Unii celkem (EU-25).

V letech 1995 až 2005 se v EU-25 celkové stavy prasat nezměnily, přičemž v EU-15 se zvýšily o 7,5 mil. kusů a 7 % a v EU-10 poklesly o 6,5 mil. kusů a 19 % (tab. 2.1.8.). K výraznějšímu zvýšení stavů prasat došlo v tomto období ve Španělsku (o 40 %), v Dánsku (o 21 %) a v Itálii (o 15 %), naopak k poklesu ve Velké Británii (o 34 %), ve Švédsku (o 22 %), a s výjimkou Kypru ve všech státech EU-10 (o 15 % v Litvě, až o 44 % na Slovensku). Ke zřetelnému snížení stavů prasat v EU-10 (o 12 %) došlo v období 2003 až 2005, to je po přijetí těchto zemí do EU. V roce 2005 se ve státech EU-15 chovalo cca 82 % stavů prasat z EU-25.

Tab. 2.1.8. Vývoj početních stavů prasat ve státech EU (tis. kusů)

Státy	1995	2001	2003	2004	2005 ¹⁾		
					tis. kusů	index ²⁾	% ³⁾
Německo	23 737	25 784	26 334	25 609	26 818	113	17,7
Španělsko	18 125	23 888	23 175	25 724	25 400	140	16,8
Francie	14 530	15 136	15 005	15 173	15 122	104	10,0
Dánsko	10 709	13 029	13 122	13 170	12 975	121	8,6
Nizozemsko	13 935	12 610	11 172	11 222	11 205	80	7,4
Itálie	8 061	8 451	9 111	9 196	9 272	115	6,1
Belgie/Luc.	7 226	6 784	6 623	6 454	6 419	89	4,2
V. Británie	7 366	5 845	5 047	5 161	4 851	66	3,2
Rakousko	3 705	3 286	3 346	3 154	3 209	87	2,1
Portugalsko	2 402	2 389	2 249	2 348	2 248	94	1,5
Švédsko	2 317	1 891	1 904	1 818	1 811	78	1,2
Irsko	1 542	1 741	1 713	1 645	1 681	109	1,1
Finsko	1 394	1 433	1 465	1 446	1 510	108	1,0
Řecko	917	861	993	994	992	108	0,7
EU-15	115 967	123 128	121 259	123 114	123 513	107	81,6
Polsko	20 343	17 106	18 618	17 198	16 995	84	11,2
Maďarsko	5 032	4 834	5 097	4 287	3 915	78	2,6
ČR	3 805	3 594	3 363	3 126	2 890	76	1,9
Slovensko	2 075	1 488	1 583	1 300	1 155	56	0,8
Litva	1 260	868	1 061	1 057	1 074	85	0,7
Slovinsko	571	600	621	534	547	96	0,4
Kypr	356	408	491	488	488	137	0,3
Lotyšsko	501	394	453	444	436	87	0,3
Estonsko	460	300	341	340	352	77	0,2
Malta	103	80	78	73	73	71	0,0
EU-10	34 506	29 672	31 706	28 847	27 925	81	18,4
EU-25	150 473	152 800	152 965	151 961	151 438	101	100,0

Pramen: FAOSTAT, 2006; Vieh und Fleisch, 1998, 2005, Tier- und Pflanzenproduktion, 2006

¹⁾ předběžné údaje; ²⁾ rok 2005/rok 1995 (%); ³⁾ EU celkem = 100 %.

Z celkových stavů prasat chovaných v EU-15 v roce 2005 cca 82 % prasat připadalo na šest států (Německo 22 %, Španělsko 21 %, Francie 12 %, Dánsko 10 %, Nizozemsko 9 % a Itálie 8 %), ve státech EU-10 se cca 85 % prasat chovalo ve třech zemích (Polsko 61 %, Maďarsko 14 % a ČR 10 %). Proto jsou další ukazatele v rámci „starých“ a „nových“ členských států Unie uváděny především za tyto státy.

Z tab. 2.1.9. je mimo jiné zřejmé, že na celkové produkci jatečných prasat v Unii se v roce 2005 státy EU-15 podílely 85 %, že v desetiletém období (1995 až 2005) se při zvýšení ve státech EU-15 o 13 % a snížení v zemích EU-10 o 11 % celková výroba vepřového masa v EU-25 zvýšila o 1 610 tis. tun a 8 %, a že výrazný pokles produkce (o 121 tis. tun a 24 %) „postihl“ i ČR. S výjimkou Nizozemska se zvýšila produkce ve všech hlavních státech s chovem prasat v EU-15. Nejvyšší nárůst produkce vykazují Španělsko (o 46 %), Německo (o 25 %), Dánsko (o 22 %) a Itálie (o 14 %). V období 2003 až 2005 se o 11 % snížila výroba vepřového masa v EU-10, zatímco ve státech EU-15 se produkce ve stejném období o 1 % zvýšila.

Tab. 2.1.9. Produkce vepřového masa ve státech EU (tis. tun)

Státy	1995	2001	2003	2004	2005 ¹⁾		
					tis. tun	index ²⁾	% ³⁾
Německo	3 602	4 074	4 239	4 308	4 500	125	21,3
Španělsko	2 175	2 992	3 190	3 191	3 175	146	15,0
Francie	2 144	2 315	2 339	2 293	2 275	106	10,7
Dánsko	1 475	1 714	1 762	1 809	1 793	122	8,5
Itálie	1 346	1 510	1 589	1 590	1 530	114	7,2
Nizozemsko	1 622	1 433	1 253	1 287	1 280	79	6,0
ostatní	3 612	3 495	3 423	3 449	3 441	95	16,3
EU-15	15 976	17 533	17 795	17 927	17 994	113	85,0
Polsko	1 962	1 820	2 155	1 925	1 945	99	9,2
Maďarsko	578	380	510	483	473	82	2,2
ČR	502	460	464	426	381	76	1,8
ostatní	547	396	444	432	382	70	1,8
EU-10	3 589	3 056	3 573	3 266	3 181	89	15,0
EU-25	19 565	20 589	21 368	21 193	21 175	108	100,0

Pramen: FAOSTAT, 2006; *Vieh und Fleisch, 1998, 2005, Tier- und Pflanzenproduktion, 2006*

¹⁾ předběžné údaje; ²⁾ rok 2005/rok 1995 (%); ³⁾ EU celkem = 100 %.

Tab. 2.1.10. Produkce vepřového masa na jedno prase (kg)

Státy	1995	2001	2003	2004	2005 ¹⁾		
					kg/kus	index ²⁾	% ³⁾
Německo	152	158	161	168	168	111	120
Itálie	167	179	174	173	165	99	118
Francie	148	153	156	151	150	102	107
Dánsko	138	132	134	137	138	100	99
Španělsko	120	125	138	124	125	104	89
Nizozemsko	116	114	112	115	114	98	82
ostatní	134	144	147	150	151	113	108
EU-15	138	142	147	146	146	106	104
ČR	132	128	138	136	132	100	94
Maďarsko	115	79	100	113	121	105	86
Polsko	96	106	116	112	114	119	82
ostatní	103	96	96	102	93	90	66
EU-10	104	103	113	113	114	110	81
EU-25	130	135	140	139	140	108	100
EU-25	19 565	20 589	21 368	21 193	21 175	108	100,0

Pramen: FAOSTAT, 2006; *Vieh und Fleisch, 1998, 2005, Tier- und Pflanzenproduktion, 2006*

¹⁾ předběžné údaje; ²⁾ rok 2005/rok 1995 (%); ³⁾ EU celkem = 100 %.

Úroveň a intenzitu chovu prasat ve starých a nových členských státech Unie lze orientačně posoudit z údajů uvedených v tab. 2.1.10. až 2.1.12.

Z tab. 2.1.10. je patrný zřetelný rozdíl v produkci masa na jedno prase vykázaných početních stavů mezi státy EU-15 a EU-10. Za období 1995 až 2005 se výroba masa na jedno prase v EU-15 zvýšila ze 138 na 146 kg (o 6 %), v EU-10 ze 104 na 114 kg (o 10 %). Poměrně značné rozdíly v produkci masa na jedno prase existují i mezi státy Unie. Za rok 2005 kolísá tento ukazatel mezi 114 kg v Nizozemsku a v Polsku a 168 kg v Německu. Produkce masa na jedno prase v ČR dosáhla ve stejném roce 132 kg (o 14 kg a 10 % méně než průměr států EU-15), přesto byla vyšší než srovnatelná produkce masa na jedno prase ve Španělsku, v Nizozemsku, v Maďarsku a v Polsku.

Počty prasat a výroba masa na jednotku orné půdy (tab. 2.1.11. a 2.1.12.) mají vzhledem k rozdílům uváděným v její výměře orientační charakter. Oba tyto ukazatele jsou za rok 1995 vypočítány z výměry orné půdy vykázané za rok 1995, v ostatních letech pak za rok 2003.

Tab. 2.1.11. potvrzuje zřetelně nižší intenzitu chovu prasat v nových státech Unie než v původní „patnáctce“. Rozdíl v průměrných stavech prasat na 100 ha orné půdy v roce 2005 mezi státy EU-15 (173 kusy) a EU-10 (112 kusů) dosahuje 61 kusů a 35 %.

Tab. 2.1.11. Stavy prasat (kusů) na 100 ha orné půdy (orientační údaje)

Státy	1995	2001	2003	2004	2005 ¹⁾		
					kusů/ha	index ²⁾	% ³⁾
Nizozemsko	1 580	1 160	1 028	1 032	1 031	65	655
Dánsko	462	533	536	538	530	115	342
Německo	201	218	223	217	227	113	137
Španělsko	129	186	181	201	198	154	127
Itálie	97	106	114	116	117	120	73
Francie	79	83	82	83	83	104	53
ostatní státy	140	142	137	135	133	95	86
EU-15	155	172	170	172	173	111	109
Polsko	143	132	143	132	131	91	84
ČR	121	130	122	113	105	86	67
Maďarsko	105	107	113	95	87	83	60
ostatní státy	73	89	99	91	88	121	58
EU-10	117	119	127	116	112	96	73
EU-25	144	158	159	158	157	109	100

Pramen: Agrarmärkte in Zahlen, 2005; FAOSTAT, 2006

¹⁾ předběžné údaje;

²⁾ rok 2005/rok 1995 (%);

³⁾ EU celkem = 100 %.

V ČR je tento ukazatel (105 prasat) o 52 kusů a 33 % nižší než průměr států EU-25. V letech 1995 až 2005 se průměrný počet prasat na 100 ha orné půdy zvýšil ve státech EU-15 o 18 kusů a 11 %, v EU-10 se stejný ukazatel za stejné období snížil o 5 prasat a 4 % a v ČR činil jeho pokles 16 prasat a 14 %.

Stejnou tendenci jako počty prasat na 100 ha vykazuje i produkce vepřového masa na hektar orné půdy (tab. 2.1.12.). V roce 2005 se ve státech EU-15 vyrobilo v průměru 252 kg (o 38 kg a 18 % více než v roce 1995), ve státech EU-10 pak 127 kg na hektar (o 5 kg a 4 % více než v roce 1995). V ČR se v roce 2005 na hektar orné půdy vyrobilo cca 138 kg masa, což je 63 % průměru dosaženého ve stejném roce ve státech EU-25 (220 kg) a o 22 kg (14 %) méně než v roce 1995. Rovněž tento ukazatel vykazuje značnou variabilitu mezi státy Unie.

Tab. 2.1.12 Produkce vepřového masa (kg) na hektar orné půdy (orientační údaje)

Státy	1995	2001	2003	2004	2005 ¹⁾		
					kg/ha	index ²⁾	% ³⁾
Nizozemsko	1 526	1 389	1 462	1 463	1 408	92	640
Dánsko	636	701	720	740	733	115	333
Německo	304	344	358	364	380	125	173
Španělsko	155	233	249	249	248	160	113
Itálie	196	180	157	162	161	82	73
Francie	117	127	128	126	125	106	57
ostatní státy	189	205	201	202	202	107	92
EU-15	214	245	249	251	252	118	114
Polsko	138	140	166	148	150	108	68
ČR	160	167	168	154	138	86	63
Maďarsko	120	84	113	107	105	87	48
ostatní státy	75	85	95	92	82	109	37
EU-10	122	122	143	131	127	104	58
EU-25	188	214	222	220	220	117	100

Pramen: Agrarmärkte in Zahlen, 2005; FAOSTAT, 2006

¹⁾ předběžné údaje;

²⁾ rok 2005/rok 1995 (%);

³⁾ EU celkem = 100 %.

V tab. 2.1.13. je z celkové produkce a počtu obyvatel Unie v roce 2005 vypočítána výroba masa na obyvatele. Z hlediska tohoto ukazatele je výrazně nadprůměrným státem Dánsko, kde v roce 2005 výroba vepřového masa činila 331 kg na obyvatele. Ve srovnání s průměrem států Unie (46 kg) se jedná o sedminásobnou výrobu. Nadprůměrnou produkci vykazují ve stejném roce i Nizozemsko (204 % průměru EU-25), Španělsko (160 %) a Německo (119 %).

Tab. 2.1.13. Výroba vepřového masa (kg) na obyvatele

Státy	1995	2001	2003	2004	2005 ¹⁾		
					kg/obyv.	index ²⁾	% ³⁾
Dánsko	273	317	326	334	331	122	720
Nizozemsko	83	93	97	98	94	114	204
Španělsko	51	70	74	74	74	146	160
Německo	44	49	51	52	55	125	119
Francie	35	38	39	38	38	106	82
Itálie	28	25	21	22	22	79	48
ostatní státy	30	29	29	29	29	95	63
EU-15	41	45	46	47	47	113	102
Polsko	51	48	56	50	51	100	111
Maďarsko	57	38	51	48	47	82	102
ČR	49	45	45	42	37	76	81
ostatní státy	35	25	28	28	24	70	53
EU-10	48	41	48	44	43	89	93
EU-25	43	45	47	46	46	108	100

Pramen: Agrarmärkte in Zahlen, 2006

¹⁾ předběžné údaje;

²⁾ rok 2005/rok 1995 (%);

³⁾ EU celkem = 100 %.

V roce 2005 se v přepočtu na jednoho obyvatele států EU-15, resp. EU-10, vyrobilo 47 kg, resp. 43 kg vepřového masa. V návaznosti na vývoj početních stavů prasat a objemu výroby jatečných prasat se v členských státech v období let 1995 až 2005 vyvíjela i výroba masa na obyvatele. K nejvyšším

nárůstům došlo ve Španělsku (o 46 %), v Německu (o 25 %) a v Dánsku (o 22 %), výraznější pokles výroby vykazují Česká republika (o 24 %), Itálie (o 21 %) a Maďarsko (18 %). V průměru států EU-15 se výroba vepřového masa na obyvatele od roku 1995 zvýšila o 6 kg a 13 %, ve státech EU-10 se o 5 kg a 11 % snížila.

Spotřebu vepřového masa a stupeň soběstačnosti jeho výroby ve všech státech Unie v letech 2001, 2003 a 2005 uvádí tab. 2.1.14. Většina uváděných údajů o státech EU-15 a některé za státy EU-10 jsou převzaty z publikace ZMP Bonn „Agrarmärkte in Zahlen“ (2006). Poněvadž některé ukazatele jsou z dat v této brožuře uvedených dopočítány (z netto produkce a spotřeby masa), mohou se od „přesné“ skutečnosti částečně lišit.

Spotřeba vepřového masa na obyvatele a stupeň soběstačnosti jeho výroby poukazují na vysokou úroveň chovu prasat ve většině států Unie. Roční převis nabídky nad poptávkou (kolem 8 %) se rozšířením Unie nezměnil. Vysoká a stabilní průměrná spotřeba masa (nad 40 kg na obyvatele) v posledních letech vytváří vhodné podnikatelské prostředí k chovu a výkrmu prasat.

Tab. 2.1.14. Spotřeba vepřového masa na obyvatele a stupeň soběstačnosti ve státech EU

Státy	2001		2003		2005	
	kg/obyv.	soběst. %	kg/obyv.	soběst. %	kg/obyv.	soběst. %
Španělsko	65,3	115	66,7	119	64,0	119
Rakousko	56,4	102	57,4	101	57,0	100
Dánsko	63,1	523	62,2	544	56,4	620
Německo	54,0	88	54,8	90	54,7	93
Belgie/Luc.	45,9	223	45,5	201	47,7	199
Portugalsko	43,6	63	43,0	67	43,0	66
Nizozemsko	42,5	248	42,4	227	42,0	236
Itálie	37,8	65	39,4	66	37,7	67
Švédsko	34,7	90	36,2	90	36,0	87
Francie	36,6	104	36,6	105	35,8	106
Irsko	38,4	160	37,1	160	34,8	150
Finsko	32,0	105	32,8	113	33,8	116
Řecko	32,3	40	28,1	44	27,8	45
V. Británie	25,1	52	25,0	46	25,0	45
EU-15	43,1	107	43,4	107	42,7	109
Kypr	75,7	96	77,5	93	74,8	95
ČR	40,9	99	41,5	99	41,7	80
Slovinsko	38,2	112	40,1	110	39,5	99
Polsko	38,2	103	41,2	112	39,0	103
Litva	29,5	83	32,1	83	37,0	83
Estonsko	27,9	87	29,8	100	35,0	95
Malta	31,5	83	32,7	77	32,5	69
Slovensko	31,8	88	32,3	97	32,0	87
Maďarsko	25,2	205	28,5	187	30,0	147
Lotyšsko	17,8	65	28,3	59	30,0	61
EU-10	39,7	109	42,7	113	42,8	101
EU-25	42,6	108	43,3	108	42,7	108

Pramen: Agrarmärkte in Zahlen, ZMP Bonn (2006)

Rozdíly v produkci a spotřebě vepřového masa mezi státy EU jsou vyrovnávány „vnitřním“ obchodem v rámci Unie, cca osmiprocentní nadprodukce je pak předmětem mezinárodního obchodu s živými prasaty, vepřovým masem a masnými výrobky. Z tab. 2.1.15. je zřejmé, že objem obchodu se všemi „vepřovými“ komoditami je uvnitř Unie značný (lze jej přibližně odhadnout na cca 20 až 22 % produkce), a že v rámci obchodu se třetími zeměmi exporty prasat a vepřového masa jsou výrazně vyšší než dovozy stejných komodit. Z hlediska objemů jsou hlavními vývozními státy Dánsko, Nizozemsko, Německo, Španělsko a Francie, mezi hlavní dovozce patří Itálie, Německo, Řecko, Velká Británie a Portugalsko. Ze států EU-10 se na obchodu s prasaty a s vepřovým masem podílejí hlavně Polsko a Maďarsko.

Tab. 2.1.15. Základní údaje zahraničního obchodu EU s prasaty a vepřovým masem

Rok	prasata živá		maso ¹⁾ (tis. tun)	ostatní ²⁾ (tis. tun)
	tis. kusů	tis. tun ž. hm.		
dovozy celkem (včetně států unie)				
2001 (EU-15)	8 463,3	558,1	2 922,1	885,3
2003 (EU-15)	9 729,7	623,7	3 106,8	958,4
2004	EU-15	9 280,7	3 043,4	987,0
	EU-10	731,0	35,9	65,5
dovozy ze třetích zemí				
2001 (EU-15)	36,3	0,8	37,1	13,0
2003 (EU-15)	4,0	1,0	50,5	14,7
2004	EU-15	5,1	26,0	6,9
	EU-10	70,5	8,1	5,2
vývozy celkem (včetně států unie)				
2001 (EU-15)	7 592,0	542,9	3 594,1	1 233,6
2003 (EU-15)	9 127,3	592,3	3 972,1	1 294,8
2004	EU-15	9 194,9	4 332,2	1 378,5
	EU-10	1 195,1	38,4	84,2
vývozy do třetích zemí				
2001 (EU-15)	44,4	3,6	703,8	311,8
2003 (EU-15)	99,6	4,0	776,3	312,4
2004	EU-15	137,9	884,0	329,5
	EU-10	279,3	24,5	53,5

Pramen: Vieh und Fleisch 2004, 2005; Agrarmärkte in Zahlen, ZMP Bonn (2006)

¹⁾ maso čerstvé, zchlazené a zmrazené;

²⁾ maso solené, sušené, uzené a jinak upravené, salámy, špek aj.

2. 2. ČESKÁ REPUBLIKA

Stavy prasat

Dle údajů ČSÚ uváděných v Soupisu hospodářských zvířat se stavy prasat v ČR za posledních jedenáct let snižovaly. Vyjma roku 1996, kdy se jejich počet meziročně zvýšil, docházelo v následujících letech jen k trvalému poklesu, který poměrně úzce souvisel se snižováním výroby vepřového masa. Za období 1995 až 2005 poklesly stavy prasat celkem o 25,6 %, k jejich redukci došlo ve všech krajích ČR. Nejvyšší počty prasat byly v roce 2005 evidovány v kraji Jihomoravském (433,8 tis. ks) a naopak nejméně prasat bylo chováno v kraji Karlovarském (43 tis. ks).

Ke snižování stavů prasat docházelo rovněž u jednotlivých kategorií (viz tab. 2.2.1.). Dle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2006 došlo k další meziroční redukci počtu chovaných prasat celkem o 1,3 % (tj. 36,4 tis. ks), z toho nejvýraznější pokles byl zaznamenán v kraji Moravskoslezském (o 13,5 %), zatímco stavy prasat v kraji Ústeckém se zvýšily nejvýrazněji (o 11,9 %).

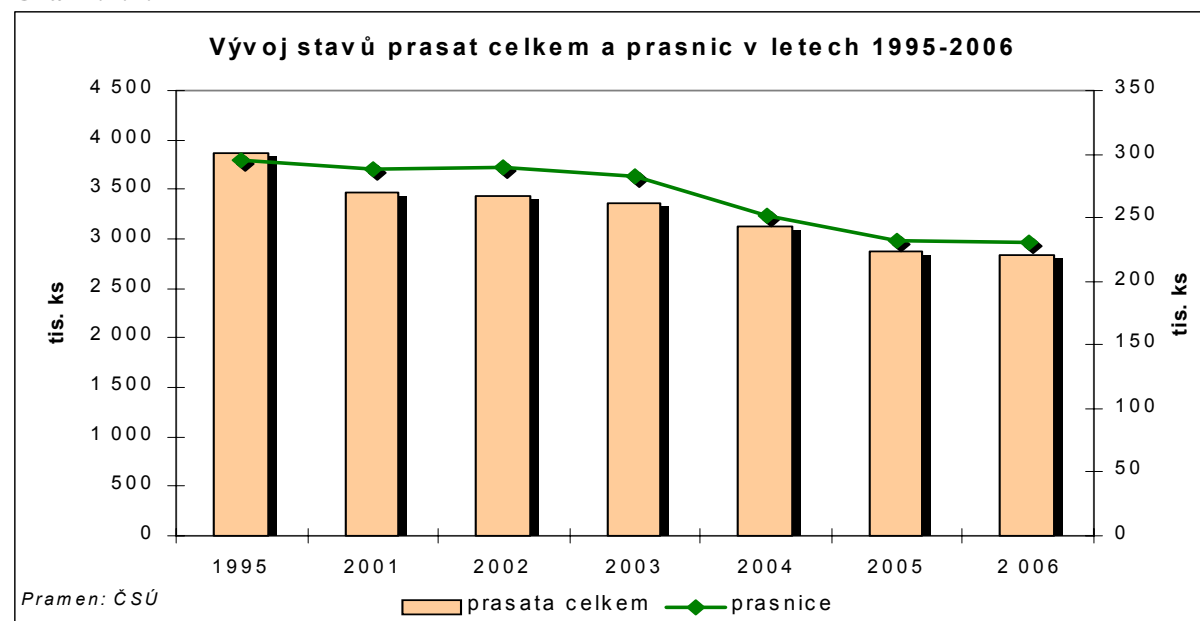
Tab. 2.2.1. Stavy prasat dle Soupisu hospodářských zvířat v tis. ks

Rok	Prasata celkem	Prasnice	Prasničky	Kanci	Selata do odstavu	Mladá prasata 20-49 kg	Prasata na výkrm nad 50 kg
1995	3 866,6	295,3	128,6	10,2	812,3	1 239,8	1 380,4
2001	3 469,8	287,9	119,3	8,3	701,2	1 157,1	1 244,8
2002	3 440,9	289,2	125,1	8,4	665,6	1 199,0	1 153,8
2003	3 362,8	282,7	111,7	8,6	1 043,5	764,8	1 151,6
2004	3 126,5	250,8	97,3	7,2	1 001,6	696,3	1 073,4
2005	2 876,8	232,5	96,6	6,9	880,9	653,6	1 006,3
2006	2 840,4	230,0	92,9	6,1	882,3	633,1	997,2

Pramen: ČSÚ – Soupis hospodářských zvířat, rok 1995-2002 k 1.3., od roku 2003 údaje k 1.4.

Stavy prasnic dle Soupisu hospodářských zvířat za období 1995 - 2005 poklesly o 21,3 %. Jejich růst byl zaznamenán pouze v letech 1996 a 1997, kdy vlivem příznivých cen za jatečná prasata se zvýšila také výroba vepřového masa. K další vlně mírného oživení stavů prasnic došlo v roce 2002 ještě pod vlivem výskytu BSE. V následujících letech však jejich stavy již pouze klesaly.

Graf 2.2.1.

Důležité však je, že během roku 2005 docházelo k nárůstu průměrných stavů prasnic. Dle údajů ČSÚ uvedených ve Výsledcích chovu prasat k 1. 12. 2005 se průměrný počet chovaných prasnic v roce 2005 proti předchozímu roku zvýšil cca o 0,1 % na 260,8 tis. ks. Tento pozvolný růst průměrných stavů prasnic a prasniček můžeme hodnotit jako pozitivní trend ve výrobě vepřového masa, neboť ovlivňuje počet narozených a odchovaných selat určených pro další výkrm. Za rok 2005 stoupl meziročně počet narozených selat o 1,6 % (tj. o 90,2 tis. ks). Tato skutečnost by se mohla projevit v postupném oživení produkce vepřového masa během roku 2006.

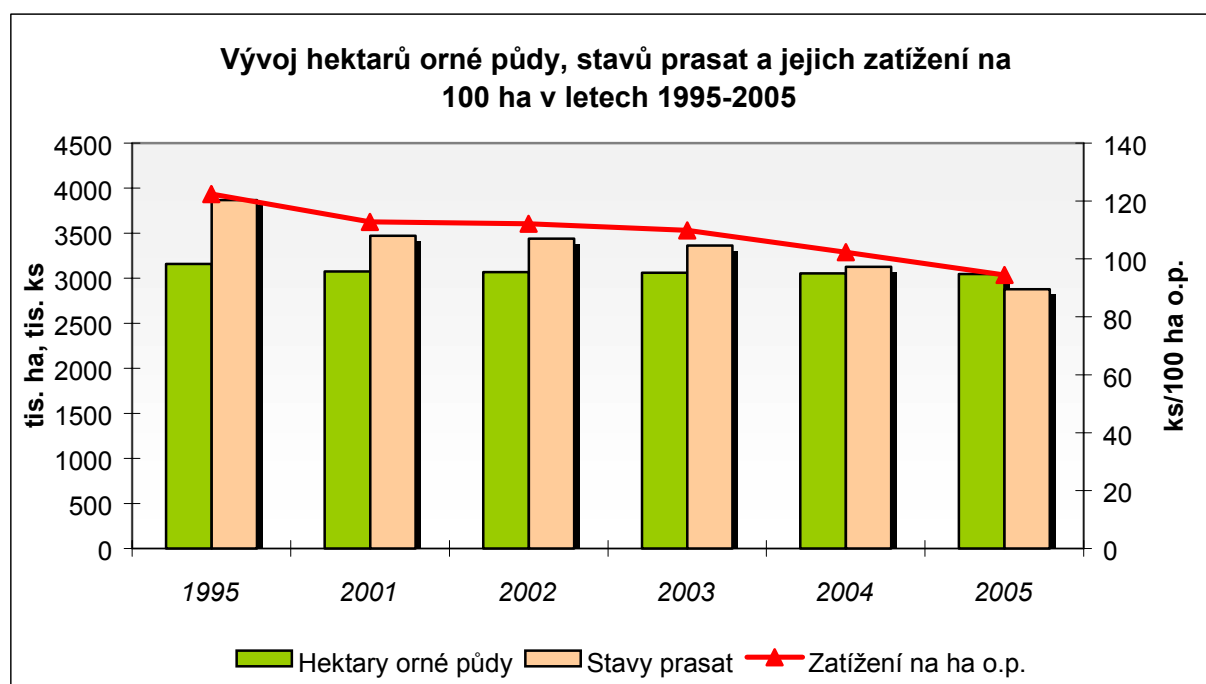
Pokud se podíváme na údaje o počtu chovaných prasat na 100 hektarů orné půdy (dle podkladů ČSÚ), pak i tento údaj vykazuje každoroční klesající trend, a to i přesto, že zároveň se stavy prasat klesá také počet ha orné půdy (viz tab. a graf 2.2.2.).

Tab. 2.2.2. Počet hektarů orné půdy v ČR a zatížení prasat na 100 ha

Ukazatel	MJ	1995	2001	2002	2003	2004	2005
Hektary orné půdy	tis. ha	3 158	3 075	3 068	3 062	3 055	3 047
Stavy prasat	tis. ks	3 866,6	3 469,8	3 440,9	3 362,8	3 126,5	2 876,8
Počet prasat na 100 ha o.p.	ks/100 ha	122,4	112,8	112,2	109,8	102,3	94,4

Pramen: ČSÚ

Graf 2.2.2.

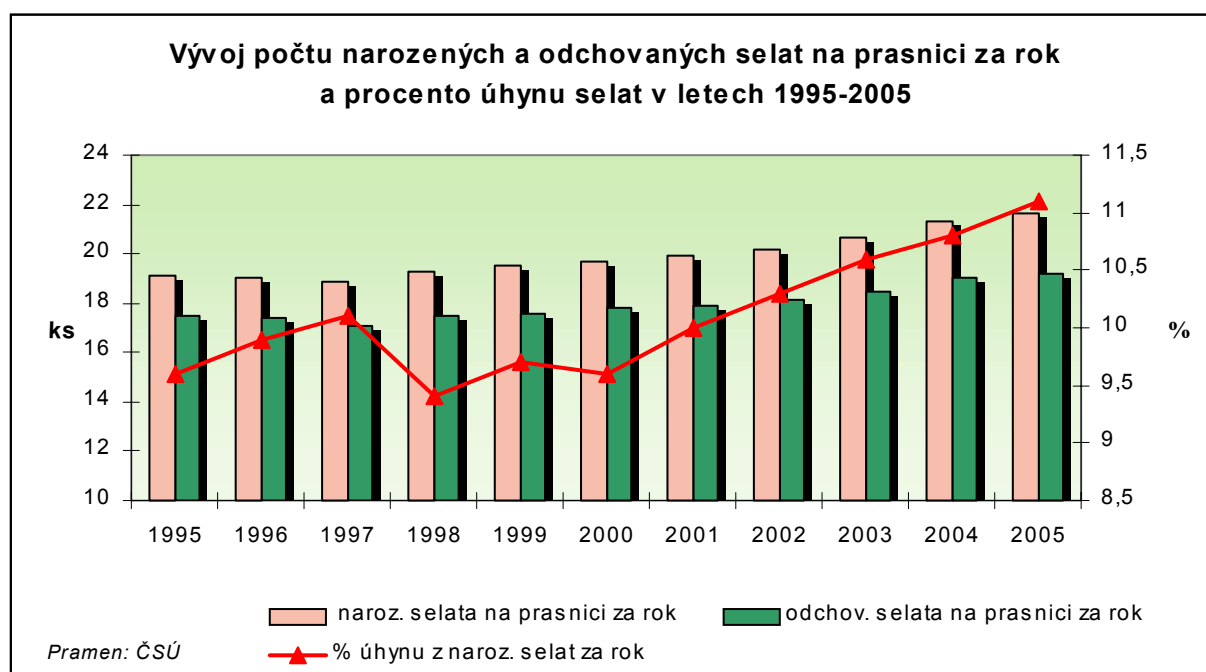

Ke zlepšení v chovu prasat došlo za posledních jedenáct let u parametrů užitkovosti. Za období 1995-2005 se zvýšil počet narozených selat na prasnici za rok o 2,5 selete na 21,3 ks a za období posledních pěti let (2001-2005) o 1,7 selete. Počet odchovaných selat na prasnici se za jedenáct let zvýšil o 1,7 selete na 19,2 ks, z toho k výraznému zlepšení došlo právě v období 2001 – 2005, kdy bylo dochováno na prasnici více o 1,3 selete. Naopak ke zhoršení došlo v ukazateli udávajícím procento uhynulých selat z počtu narozených za rok. Procento úhynu se od roku 1995 do roku 2005 zvýšilo o 1,5 procentních bodů a za posledních pět let vzrostlo o 1,1 p.b. (viz tabulka a graf 2.2.3.).

Tab. 2.2.3. Průměrné stavy prasnic a reprodukční ukazatele chovu prasat

Rok	Prům. stav prasnic	Opraseno prasnic a prasniček	Počet naroz. selat	Narozeno Selat na prasnici	Odchováno selat na prasnici	Úhyn selat z naroz.	Přírůstek prasat včetně. předvýkrmu
	tis. ks	tis. ks	tis. ks	ks	ks	%	kg/ks/den
1995	302,8	.	5 783,5	19,1	17,5	8,8	.
2001	296,5	640,3	5 898,7	19,9	17,9	10,0	0,582
2002	315,5	682,7	6 363,7	20,2	18,1	10,3	0,581
2003	293,1	639,8	6 056,4	20,7	18,5	10,6	0,575
2004	260,5	575,0	5 537,3	21,3	19,0	10,8	0,583
2005	260,8	588,7	5 627,5	21,6	19,2	11,1	0,590

Pramen: ČSÚ – Výsledky živočišné výroby, MZe rezortní statistika

Graf 2.2.3.

Výroba vepřového masa

Objem výroby vepřového masa je limitován nejen úrovní poptávky a nabídky na domácím trhu, ale také schopností domácích producentů a zpracovatelů konkurovat na zahraničních trzích. Celková domácí produkce vepřového masa zahrnuje tržní produkci, sledovanou ČSÚ a domácí porážky, které jsou stanovovány na základě odhadů.

Za posledních pět let, tj. od roku 2001 do roku 2005, se celková domácí produkce vepřového masa snížila o 19,2 % tj. o 112 tis. t ž. hm. Ve srovnání s rokem 1995 byl tento pokles ještě výraznější a dosáhl 26,4 %. Tržní produkce vepřového masa se za posledních pět let snížila o 17,4 % tj. o 89 tis. t ž. hm., což představuje pokles porážek jatečných prasat přibližně o 816 tis. ks. Za období 1995 až 2005 se tržní produkce snížila dokonce o 25,4 %, tj. o 144 tis. t ž. hm.

Tab. 2.2.4. Porážky prasat, balance vepřového masa a procento soběstačnosti

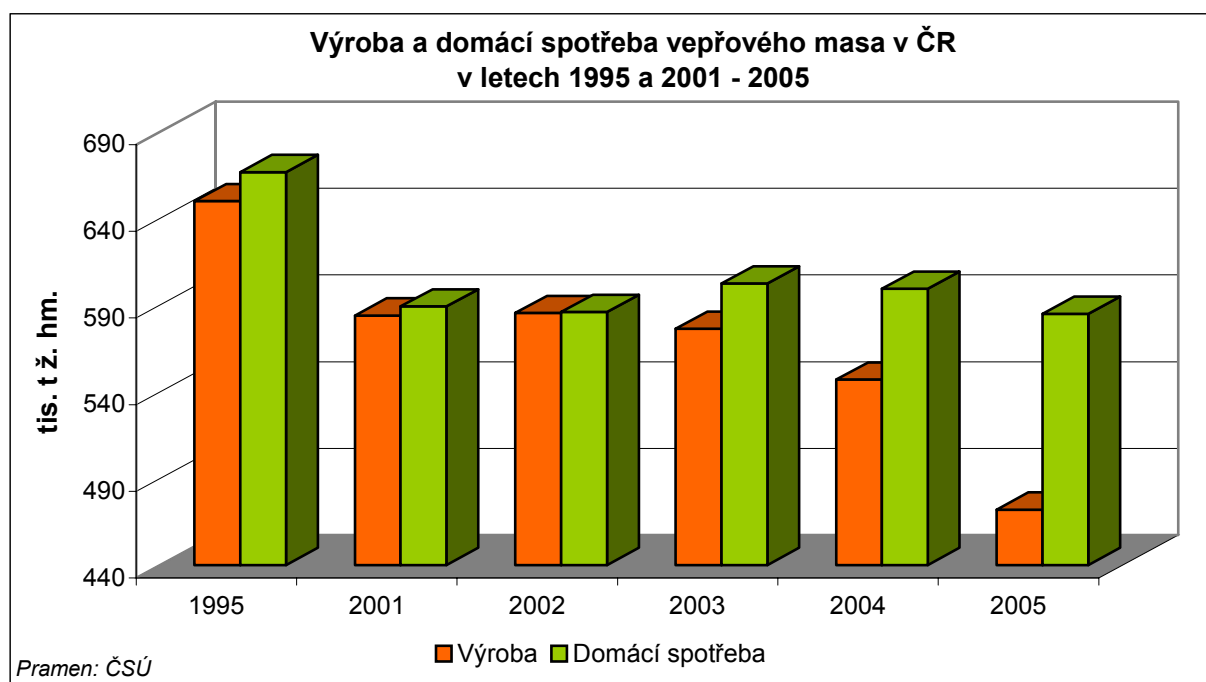
Rok	Porážky tis. ks	Produkce celkem tis. t ž. hm.	z toho tržní produkce tis. t ž. hm.	Dovoz tis. t ž. hm.	Vývoz tis. t ž. hm.	Domácí spotřeba tis. t ž. hm.	Soběstač- nost v %
1995	.	650,0	566,0	12,0	0,3	666,7	97,5
2001	4 287	584,0	511,0	22,3	14,1	589,2	99,1
2002	4 407	585,4	515,4	34,3	29,8	586,0	99,9
2003	4 414	579,9	511,3	40,2	17,3	602,5	96,2
2004	4 085	547,0	487,0	89,3	75,6	564,0	83,4
2005	3 760	472,0	422,0	164,9	47,5	585,0	80,7

Pramen: ČSÚ, Celní statistika, materiály MZe

Poznámka: Porážky prasat uváděny bez prasnic a kanců, dovoz a vývoz zahrnuje živá zvířata (KN 0103) a vepřové maso (KN 0203) po přepočtu na ž. hm.

Vlivem výskytu BSE v roce 2001 značná část spotřebitelů omezila spotřebu hovězího masa a orientovala se více na maso vepřové a drůbeží. Rostoucí poptávka a spotřeba vepřového masa způsobily zvýšení cen zemědělských výrobců (CZV) jatečných prasat. Díky příznivým cenám se stala pro většinu chovatelů prasat tato komodita velmi efektivní. To se promítlo během roku 2001 a zejména v roce 2002 v nárůstu stavů prasat celkem ve vyšším počtu narozených selat. Po uklidnění obav spotřebitelů z BSE během roku 2002 došlo k oživení poptávky po hovězím masu a následně k poklesu poptávky po masu vepřovém, což se negativně promítalo do cen vepřového masa, jatečných prasat a rovněž i do výše produkce. Současně začalo docházet k postupnému snižování stavů prasat, růstu dovozu vepřového masa a vývozu živých prasat. Od roku 2003 výroba zaznamenala klesající trend. V roce 2005 se produkce ve srovnání s rokem 2004 poměrně razantně snížila, a to o 13,7 % na 472 tis. t ž. hm. a počet poražených prasat se dostal až pod hranici 4 mil. ks. Jednou z hlavních příčin této situace byl výrazný nárůst dovozu partií vepřového masa určených především k dalšímu zpracování do výrobků.

Za první čtvrtletí roku 2006 dosáhla tržní produkce vepřového masa 98,6 tis. t ž. hm., což představuje snížení proti stejnému období roku 2005 o 5,4 % (tj. 5,6 tis. t ž. hm.). Na základě údajů ČSÚ o počtu chovaných prasat v roce 2006 a vykázané produkci v I. čtvrtletí 2006 odhadujeme, že tržní výroba vepřového masa se v tomto roce sníží přibližně o 1,2 % na 417 tis. t ž. hm.

Graf 2.2.4.

Spotřeba vepřového masa

Spotřeba vepřového masa na domácím trhu zahrnuje maso prodané jako maso výsekové, včetně masa spotřebovaného ve formě různých masných výrobků. Podle údajů SZIF je u sledovaných zpracovatelských podniků přibližně 50 % masa prodáno jako výsekové a stejný objem je zpracováván do výrobků.

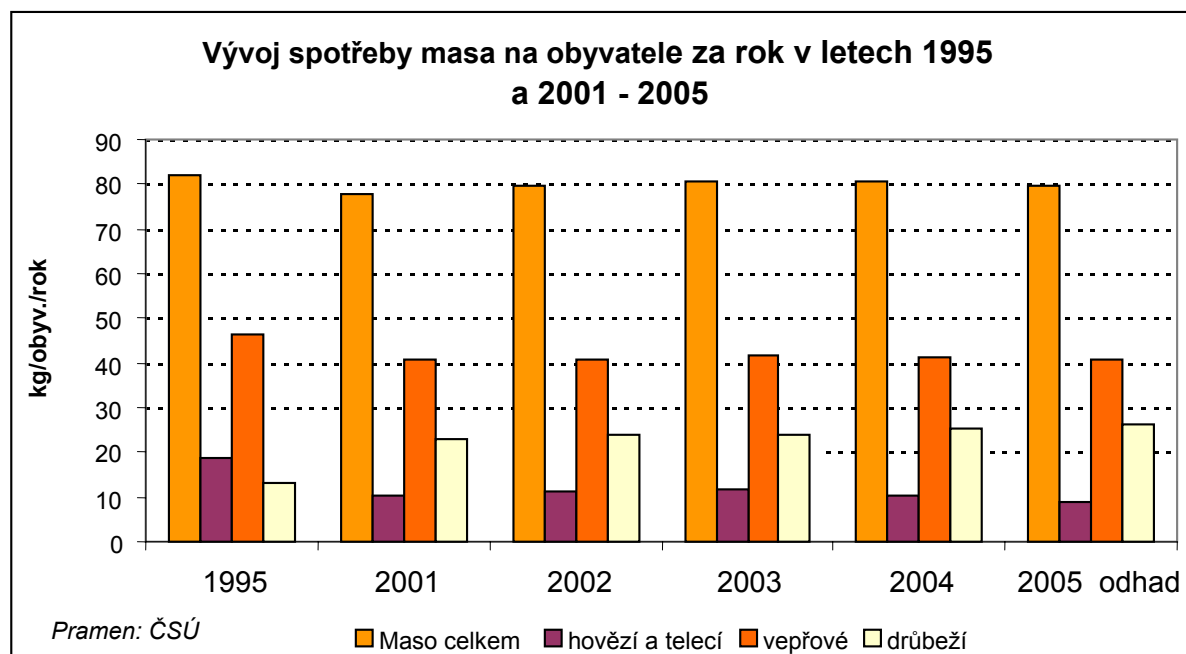
Domácí spotřeba vepřového masa od roku 1995 do roku 2005 poklesla o 12,3 % (tj. o 81,7 tis. t ž. hm.). V období let 2001-2005 však byla již poměrně vyrovnaná a v průměru se pohybovala kolem 592 tis. t ž. hm. Nejnižší hodnoty zaznamenala v roce 2005, naopak nejvyšší v roce 2003.

Snížování domácí spotřeby vepřového masa v posledních letech bylo způsobeno poklesem domácích porážek a změnou stravovacích zvyklostí obyvatel. Ta měla za následek pokles poptávky po červených druzích masa a odklon od spotřeby tučných mas k masům libovým, zejména drůbežímu. Významnou roli sehrávala také rychlost kuchyňské úpravy.

Pro českého spotřebitele je však vepřové maso stále nejvíce konzumovaným druhem masa. Na celkové spotřebě masa se vepřové podílí zhruba 51 %. Spotřeba vepřového masa se v průběhu let 2001 -2005 pohybovala stále mírně nad úrovní 40 kg/obyvatele/rok. Zatímco v roce 1995 zkonzumoval každý občan ročně 46,2 kg vepřového masa, v roce 2001 to bylo 40,9 kg a pro rok 2005 je odhadována spotřeba 41 kg. Snížování spotřeby vepřového masa v posledních letech souvisí mimo jiné také s poklesem podílu tohoto masa v některých masných výrobcích ve prospěch masa drůbežího.

V dalších letech se neočekává výrazný růst celkové spotřeby vepřového masa, ani zvýšení jeho spotřeby na obyvatele, neboť cenově i rychlostí úpravy mu stále silně konkuruje maso drůbeží. Odhadujeme, že by se individuální spotřeba v příštích letech měla pohybovat mírně nad 40 kg/obyv./rok.

Graf 2.2.5.

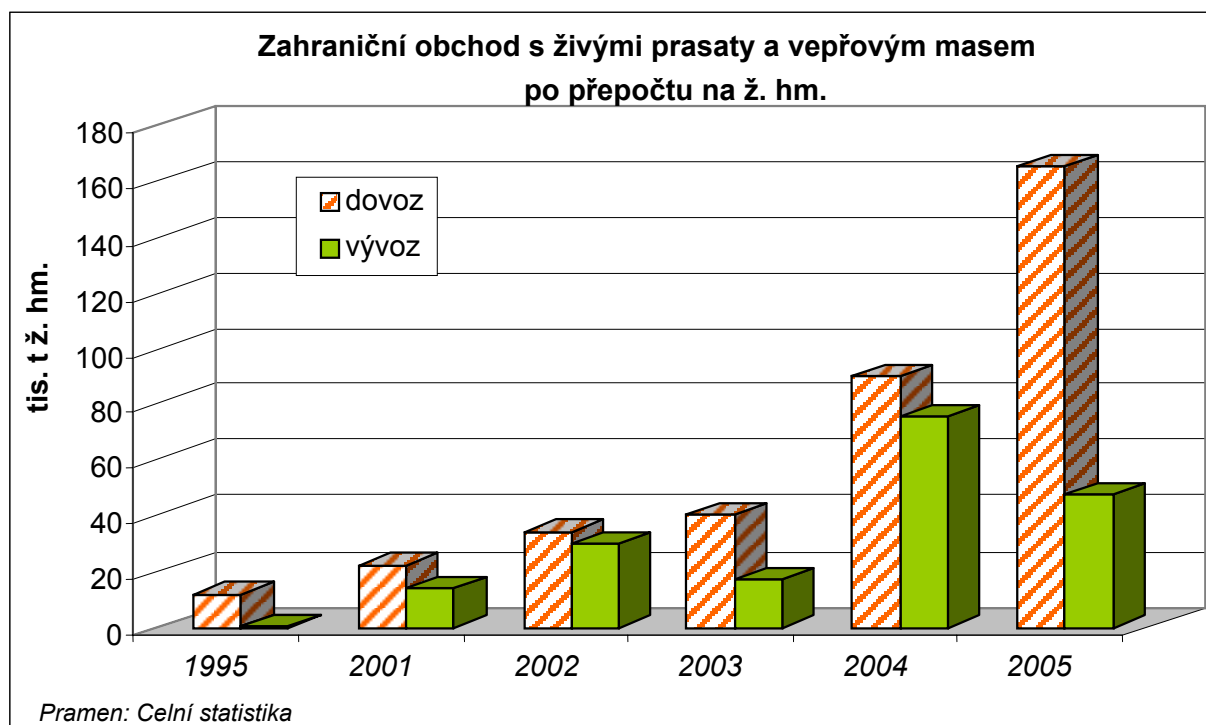

Zahraniční obchod s komoditou vepřové maso

Zahraniční obchod poměrně výrazně ovlivňuje výši domácí produkce a počty chovaných zvířat. Vstupem naší země do EU v roce 2004 se naše republika stala součástí jednotného trhu Společenství. V zahraničním obchodě ČR došlo k zásadním změnám, neboť členské státy pro nás již znamenají vnitřní trh EU. Z hlediska zahraničního obchodu je rozlišován intra- a extrakomunitární obchod. Základními dokumenty pro provádění zahraničního obchodu ČR se staly principy společné obchodní politiky, smlouvy a ostatní listiny, celní tarify, kvóty a jiná ujednání mezi EU a příslušnými státy a dalšími mezinárodními institucemi.

Od roku 1995 do roku 2005 se zvýšil jak dovoz živých prasat a vepřového masa v přepočtu na ž. hm., tak rovněž i vývoz. Zatímco v roce 1995 dosahoval podíl dovozu na domácí spotřebě 1,8 %, v roce 2005 to bylo již 28,2 % (169,4 tis. t ž. hm.). Obdobně podíl vývozu na domácí produkci v roce 1995 nedosahoval ani 0,1 %, v roce 2005 byl již na úrovni 10,1 % (tj. 47,5 tis. t ž. hm.). Objemové saldo zahraničního obchodu v přepočtu na živou hmotnost bylo v letech 1995 a 2001 – 2005 záporné.

Graf 2.2.6.

Za období let 2001-2005 zahraniční obchod s živými prasaty, vepřovým masem a výrobky z něj rostl, a to jak v hmotnostním, tak i finančním vyjádření. Zatímco export byl zaměřen současně na živá zvířata i na vepřové maso, import byl realizován převážně v mase.

Objemové i finanční saldo zahraničního obchodu za celé toto období (2001 – 2005) bylo kladné pouze u položky živá prasata (KN 0103), u položky vepřové maso (KN 0203) dosahovalo již záporných hodnot.

Tab. 2.2.5. Dovoz a vývoz živých prasat a vepřového masa v letech 2001 – 2005 (KN 0103 a 0203)

Rok	Dovoz				Vývoz			
	Živá prasata		vepřové maso		živá prasata		vepřové maso	
	t ž. hm.	Kč/kg ž. hm.	t v mase	Kč/kg	t ž. hm.	Kč/kg ž. hm.	t v mase	Kč/kg
1995	208	427,50	6 734	30,12	89	127,33	272	87,17
2001	28	171,57	15 807	59,83	2 630	47,18	8 154	74,49
2002	198	120,19	24 216	52,16	7 118	35,99	16 117	51,39
2003	49	135,58	28 457	47,46	4 415	31,59	9 145	44,97
2004	569	60,57	62 989	53,08	55 239	13,18	14 479	48,18
2005	3 566	51,06	111 599	49,93	17 285	34,10	21 327	53,33

Pramen: Celní statistika

Dovoz živých prasat se za posledních pět let výrazně zvýšil o 3,5 tis. t ž. hm. Zatímco v letech 1995, 2001 až 2003 se dovážela pouze plemenná zvířata převážně z Francie, Belgie a Německa, v posledních dvou letech, tj. v roce 2004 a 2005 docházelo v důsledku poklesu stavů prasat v ČR ke zvýšeným dovozům selat (KN 010391) a jatečných prasat (KN 010392). Hlavními obchodními partnery, odkud byla importována selata, byly Německo, Dánsko, Nizozemsko a Francie. Jatečná prasata pocházela především z Nizozemska, Slovenska a Německa.

Vývoz živých prasat byl za posledních pět let realizován především v jatečných prasatech (KN 0103092). Jejich podíl na celkových vývozech prasat tvořil přibližně 98 %. Nejvyšší objemy byly exportovány v roce 2004. Jatečná prasata směřovala zejména na Slovensko, méně do Maďarska a Rumunska. Selata byla exportována především v roce 2003 a 2004 a směřovala především do Chorvatska.

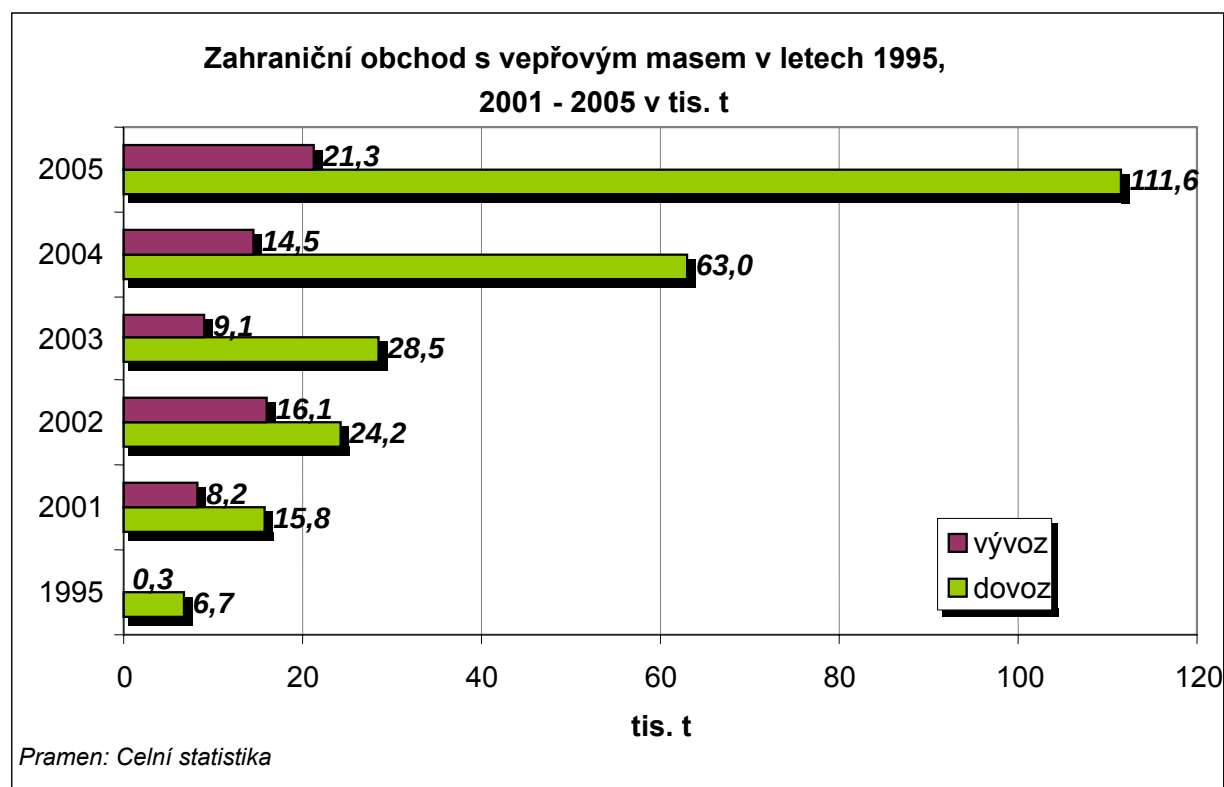
Dovoz vepřového masa se za období 2001 – 2005 zvýšil sedminásobně (tj. o 95 tis. t) a proti roku 1995 dokonce šestnáctkrát (tj. o 104,9 tis. t). Za posledních pět let se výrazně snížil podíl dováženého zmrazeného vepřového masa z 60,7 % v roce 2001 na 25,5 % v roce 2005 a naopak vzrostl podíl dovozu čerstvého a chlazeného masa.

Dovoz vepřového masa byl realizován v období let 2001 – 2003 převážně v rámci dvounulové varianty, tj. bezcelního a bezsubvencovaného obchodu s EU. Po vstupu ČR do EU, tj. od května 2004, docházelo v ČR k dalšímu poměrně výraznému růstu zahraničního obchodu s vepřovým masem pocházejícím téměř výhradně z členských zemí. Vstupem na jednotný evropský trh v důsledku odstranění celních bariér mezi novými členskými zeměmi a EU 15 se stal obchod jednodušší. Výrazně se tím zvýšily dovozy vepřového masa na český trh, zejména jeho levnějších partií určených především ke zpracování do výrobků.

V roce 2005 se dovozy vepřového masa zvýšily až na rekordních 112 tis. t. Hlavní dovozní položkou v roce 2004 a 2005 byly chlazené vepřové půlky (KN 0203110), ostatní vykostěné čerstvé a chlazené maso (KN 02031955) a ostatní vykostěné zmrazené maso (KN 02032955).

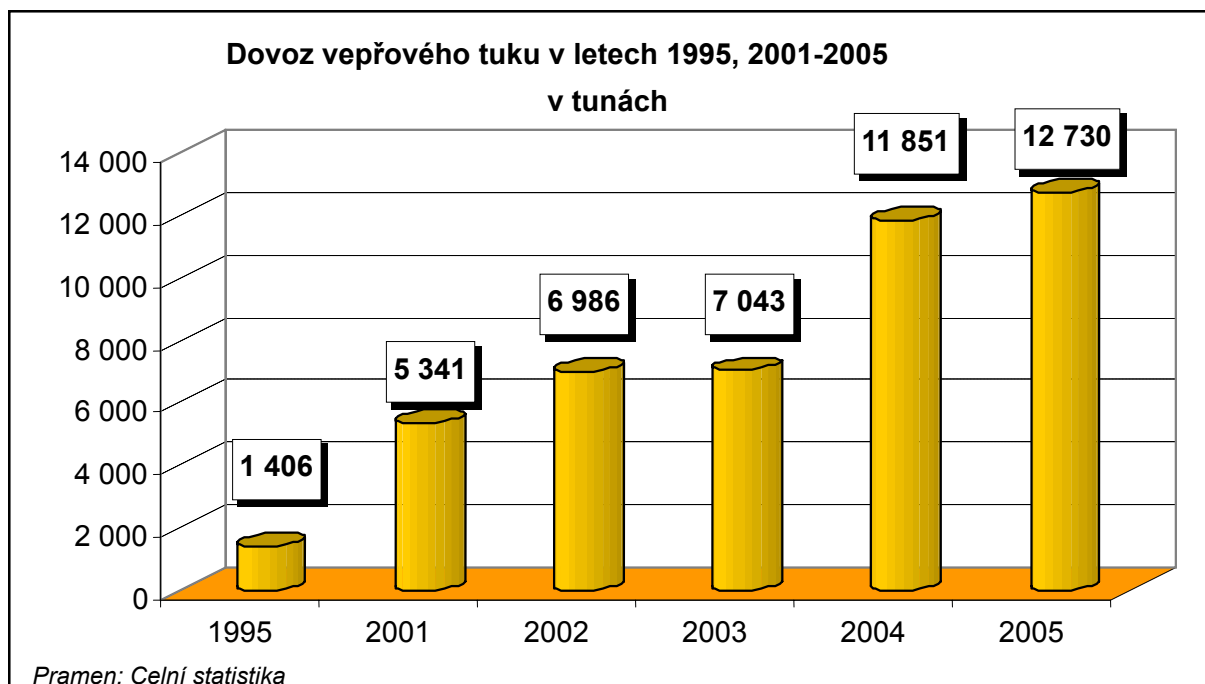
Vývoz vepřového masa byl v letech 2001 – 2005 ve srovnání s dovozem výrazně nižší, jak je patrné z grafu. Jeho struktura se však měnila obdobně jako u dovozu ve prospěch čerstvého a chlazeného masa. V roce 2001 představoval podíl zmrazeného masa na celkovém exportu 60,3 % a s postupem let se snižoval až na 9,1 % v roce 2005. Chlazené vepřové půlky (KN 0203110), ostatní čerstvé a chlazené maso (KN 02031955) a ostatní vykostěné zmrazené maso (KN 02032955) byly, obdobně jako u dovozu, nejvíce vyváženými položkami v roce 2004 a 2005.

Největší objemy vepřového masa směřovaly v posledních pěti letech na Slovensko, do Rumunska a Maďarska.

Graf 2.2.7.

V posledních pěti letech se rovněž zvyšoval dovoz vepřového tuku do ČR. Během období 2001 – 2005 dovezené množství vepřového tuku zaznamenalo výrazný nárůst o 82 % a souviselo patrně také se snižující se porážkovou hmotností jatečných prasat. Ta v roce 1995 dosahovala 116 kg ž. hm., zatímco v roce 2004 se snížila na 109,1 kg ž. hm. U jatečných prasat se zvyšuje podíl libového masa a tuk potřebný do výrobků je proto dovážen. Hlavními obchodními partnery jsou již několik let Německo a Itálie. Na celkovém objemu dovezeného vepřového tuku se tyto země podílely v roce 2004 a 2005 asi 52 %.

Graf 2.2.8.

Celkem zanedbatelný ve srovnání s dovozem byl po celé sledované období vývoz této položky. Objemové saldo zahraničního obchodu s vepřovým tukem bylo v jednotlivých letech výrazně záporné.

Nárůst importu byl za sledované období zaznamenán rovněž u konzerv a přípravků z vepřového masa (skupina položek 1602) o 122 % (tj. o 2 074 t). Současně se však zvýšil v roce 2005 ve srovnání s rokem 2001 také jejich export o 96 % (tj. o 2 398 t). Objemové saldo zahraničního obchodu bylo v letech 2001, 2002 a 2005 kladné a v letech 2003, 2004 záporné.

Hlavními obchodními partnery, odkud byly tyto položky dovážely, bylo Německo, Španělsko a Francie. Z těchto zemí bylo v roce 2004 importováno 79 % a v roce 2005 72 % konzerv a přípravků z vepřového masa.

Tab. 2.2.6. Zahraniční obchod s živými prasaty v letech 1995, 2001 – 2005 v t ž. hm.

Dovoz							
KN	Název položky	Rok					
		1995	2001	2002	2003	2004	2005
010310	Dobytěk vepřový plemenný čistokrevný	207,7	28,6	184,1	48,8	218,9	592,3
010391	Dobytěk vepřový ostatní živý, do 50kg	0	0	0	0	158,7	1 479,0
010392	Dobytěk vepřový ostatní živý, nad 50kg	0	0	13,6	0,0	191,8	1 495,0
0103	Celkem prasata	207,7	28,6	197,7	48,8	569,4	3 566,3
Vývoz							
KN	Název položky	Rok					
		1995	2001	2002	2003	2004	2005
010310	Dobytěk vepřový plemenný čistokrevný	79,3	177,0	174,1	71,2	563,3	166,5
010391	Dobytěk vepřový ostatní živý, do 50kg	0	15,2	38,8	730,8	341,4	153,9
010392	Dobytěk vepřový ostatní živý, nad 50kg	9,4	2 438,0	6 925,7	3 613,1	54 334,7	16 964,7
0103	Celkem prasata	88,7	2 630,2	7 138,6	4 415,2	55 239,4	17 285,2

Pramen: Celní statistika

Tab. 2.2.7. Zahraniční obchod s živými prasaty v letech 1995, 2001-2005 v mil. Kč

Dovoz							
KN	Název položky	Rok					
		1995	2001	2002	2003	2004	2005
010310	Dobytěk vepřový plemenný čistokrevný	71,92	4,91	23,29	6,61	18,77	43,06
010391	Dobytěk vepřový ostatní živý, do 50kg	0	0	0	0	8,50	84,44
010392	Dobytěk vepřový ostatní živý, nad 50kg	0	0	0,47	0	7,21	54,61
0103	Celkem prasata	71,92	4,91	23,77	6,61	34,49	182,11
Vývoz							
KN	Název položky	Rok					
		1995	2001	2002	2003	2004	2005
010310	Dobytěk vepřový plemenný čistokrevný	10,71	17,60	16,40	4,19	6,55	16,33
010391	Dobytěk vepřový ostatní živý, do 50kg	0	0,66	2,08	32,08	19,82	2,25
010392	Dobytěk vepřový ostatní živý, nad 50kg	0,62	105,83	238,47	103,23	701,69	570,86
0103	Celkem prasata	11,33	124,09	256,95	139,50	728,06	589,43

Pramen: Celní statistika

Tab. 2.2.8. Dovoz živých prasat do ČR – nejvýznamnější země

Rok	Země	t	Země	t	Země	t	Země	t
1995	V. Británie	136	Švédsko	18	Německo	14	Francie	12
2001	Belgie	19	Německo	4	Francie	2	Dánsko	1
2002	Francie	178	Rakousko	13	Německo	5		
2003	Francie	41	Německo	5	Rakousko	1	Dánsko	1
2004	Francie	231	Německo	174	Nizozemsko	83	Slovensko	79
2005	Německo	1 410	Nizozemsko	1 008	Francie	435	Dánsko	410

Tab. 2.2.9. Vývoz živých prasat z ČR – nejvýznamnější země

Rok	Země	t	Země	t	Země	t	Země	T
1995	Slovensko	81	Bosna a Her.	5	Maďarsko	3		
2001	Slovensko	2 501	Maďarsko	41	Rakousko	20	Německo	18
2002	Slovensko	3 363	Rumunsko	2 546	Maďarsko	1 021	Německo	64
2003	Slovensko	2 009	Rumunsko	1 483	Chorvatsko	569	Bulharsko	120
2004	Maďarsko	40 870	Slovensko	8 600	Německo	3 131	Rakousko	1 191
2005	Slovensko	8 643	Německo	4 817	Maďarsko	3 044	Rakousko	499

Pramen: Celní statistika

Tab. 2.2.10. Zahraniční obchod s vepřovým masem v letech 1995, 2001 – 2005 v t ž. hm.

Dovoz							
KN	Název položky	Rok					
		1995	2001	2002	2003	2004	2005
020311	Maso vepřové čerstvé, chlazené, vcelku, půlené	.	2 254,6	227,5	615,3	7 924,2	20 498,0
020312	Šunky, plece vepřové čerstvé, chlazené, nevykostěné	.	80,7	68,7	5,0	3 653,7	11 672,4
020319	Maso vepřové ostatní čerstvé, chlazené	.	3 880,4	6 019,9	3 854,1	21 063,1	51 015,3
020321	Maso vepřové zmrazené, vcelku, půlené	.	30,9	0,0	105	173,8	28,5
020322	Šunky, plece vepřové zmrazené, nevykostěné	.	91,1	5,6	0,5	548,6	116,0
020329	Maso vepřové ostatní zmrazené	.	9 469,2	17 894,7	23 877,4	29 626,0	28 268,7
0203	Celkem vepřové maso	6 733,7	15 806,9	24 216,4	28 457,3	62 989,4	111 598,9
Vývoz							
KN	Název položky	Rok					
		1995	2001	2002	2003	2004	2005
020311	Maso vepřové čerstvé, chlazené, vcelku, půlené	.	2 255,2	7 127,7	4 470,1	8 874,4	12 424,4
020312	Šunky, plece vepřové čerstvé, chlazené, nevykostěné	.	60,9	194,2	178,7	488,4	877,5
020319	Maso vepřové ostatní čerstvé, chlazené	.	919,6	4 345,3	2 067,0	2 741,1	6 098,6
020321	Maso vepřové zmrazené, vcelku, půlené	.	81,1	114,7	0	96,6	0,1
020322	Šunky, plece vepřové zmrazené, nevykostěné	.	294,9	215,6	178,2	262,6	107,6
020329	Maso vepřové ostatní zmrazené	.	4 542,7	4 119,8	2 251,0	2 015,9	1 818,8
0203	Celkem vepřové maso	271,7	8 154,4	16 117,4	9 145,0	14 479,1	21 327,1

Pramen: Celní statistika

Poznámka: podrobnější údaje za rok 1995 nejsou k dispozici

Tab. 2.2.11. Zahraniční obchod s vepřovým masem v letech 1995, 2001 – 2005 v mil. Kč

Dovoz							
KN	Název položky	Rok					
		1995	2001	2002	2003	2004	2005
020311	Maso vepřové čerstvé,chlazené, vcelku, půlené	.	135,57	10,22	18,46	371,57	900,86
020312	Šunky,plece vepřové čerstvé, chlazené, nevykostěné	.	5,18	3,70	0,24	156,87	534,34
020319	Maso vepřové ostatní čerstvé, chlazené	.	248,12	308,36	188,89	1 263,54	2 730,99
020321	Maso vepřové zmrazené,vcelku, půlené	.	1,69	0	2,43	5,15	2,10
020322	Šunky, plece vepřové zmrazené, nevykostěné	.	3,81	0,39	0,08	27,18	6,29
020329	Maso vepřové ostatní zmrazené	.	551,41	940,60	1 140,52	1 519,27	1 397,68
0203	Celkem vepřové maso	202,82	945,79	1 263,27	1 350,62	3 343,58	5 572,26
Vývoz							
KN	Název položky	Rok					
		1995	2001	2002	2003	2004	2005
020311	Maso vepřové čerstvé,chlazené, vcelku, půlené	.	135,46	310,94	173,81	373,66	566,47
020312	Šunky,plece vepřové čerstvé, chlazené, nevykostěné	.	5,31	12,11	10,06	29,19	53,28
020319	Maso vepřové ostatní čerstvé, chlazené	.	65,30	230,01	93,26	153,83	394,73
020321	Maso vepřové zmrazené,vcelku, půlené	.	5,95	6,81	0	2,54	0,03
020322	Šunky, plece vepřové zmrazené, nevykostěné	.	23,76	9,46	11,44	15,35	7,13
020329	Maso vepřové ostatní zmrazené	.	371,67	259,02	122,71	122,98	115,79
0203	Celkem vepřové maso	17,68	607,43	828,36	411,29	697,55	1 137,42

Pramen: Celní statistika

Poznámka: podrobnější údaje za rok 1995 nejsou k dispozici

Tab. 2.2.12. Dovoz vepřového masa do ČR – nejvýznamnější země

Rok	Země	t	Země	t	Země	t	Země	t
1995	Dánsko	3 180	Francie	878	Kanada	873	Polsko	580
2001	Německo	7 925	Dánsko	4 290	Belgie	996	Itálie	867
2002	Německo	9 332	Dánsko	5 397	Francie	3 255	Maďarsko	2 299
2003	Německo	10 287	Maďarsko	6 061	Dánsko	5 206	Francie	2 264
2004	Německo	28 232	Dánsko	7 365	Rakousko	4 710	Polsko	4 248
2005	Německo	50 944	Rakousko	15 599	Polsko	14 959	Nizozemsko	7 022

Tab. 2.2.13. Vývoz vepřového masa z ČR – nejvýznamnější země

Rok	Země	t	Země	t	Země	t	Země	t
1995	Dánsko	151	Slovensko	88	Bosna a H.	12	Kazachstán	9
2001	Slovensko	4 949	Rumunsko	1 475	Estonsko	554	Nizozemsko	278
2002	Slovensko	10 284	Rumunsko	1 933	Maďarsko	1 783	Estonsko	502
2003	Slovensko	6 612	Rumunsko	1 104	Chorvatsko	521	Maďarsko	427
2004	Slovensko	8 166	Maďarsko	2 006	Rumunsko	1 330	Polsko	1 021
2005	Slovensko	16 710	Rakousko	1 031	Rumunsko	707	Německo	677

Pramen: Celní statistika

Tab. 2.2.14. Zahraniční obchod s vepřovým tukem v letech 1995, 2001 – 2005 v t

Dovoz							
KN	Název položky	Rok					
		1995	2001	2002	2003	2004	2005
02090011	Slanina vepřová neprorostlá čerstvá, chlazená, zmrazená,	830,1	3 443,0	5 262,2	5 672,2	9 333,3	9 198,0
02090019	Slanina vepřová sušená, uzená	0,7	10,4	19,1	26,8	31,8	57,2
02090030	Sádlo vepřové ostatní	547,7	1 888,1	1 704,2	1 344,2	2 485,9	3 475,0
	Celkem vepřový tuk	1 405,5	5 341,4	6 985,5	7 043,2	11 851,0	12 730,2
Vývoz							
KN	Název položky	Rok					
		1995	2001	2002	2003	2004	2005
02090011	Slanina vepřová neprorostlá čerstvá, chlazená, zmrazená,	129,0	35,3	54,9	0,0	221,6	151,4
02090019	Slanina vepřová sušená, uzená	0	0,0	0,0	0,0	1,3	6,3
02090030	Sádlo vepřové ostatní	163,4	0,5	8,7	30,2	110,2	30,9
	Celkem vepřový tuk	292,4	35,7	63,6	30,2	333,0	188,6

Pramen: Celní statistika

Tab. 2.2.15. Zahraniční obchod s vepřovým tukem v letech 1995, 2001 - 2005 (mil. Kč)

Dovoz							
KN	Název položky	Rok					
		1995	2001	2002	2003	2004	2005
02090011	Slanina vepřová neprorostlá čerstvá, chlazená, zmrazená,	14,55	63,76	68,56	73,13	212,73	150,94
02090019	Slanina vepřová sušená, uzená	0,01	1,43	1,07	0,69	2,56	4,13
02090030	Sádlo vepřové ostatní	11,30	32,93	21,64	17,64	54,94	56,88
	Celkem vepřový tuk	25,86	98,13	91,27	91,46	270,23	211,95
Vývoz							
KN	Název položky	Rok					
		1995	2001	2002	2003	2004	2005
02090011	Slanina vepřová neprorostlá čerstvá, chlazená, zmrazená,	25,38	0,97	0,78	0	5,11	2,99
02090019	Slanina vepřová sušená, uzená	0	0	0	0	0,07	0,37
02090030	Sádlo vepřové ostatní	36,09	0,01	0,19	0,47	2,36	0,44
	Celkem vepřový tuk	61,47	0,99	0,97	0,47	7,54	3,81

Pramen: Celní statistika

Tab. 2.2.16 Dovoz vepřového tuku (KN 02090011, 02090019, 02090030) do ČR – nejvýznamnější země

Rok	Země	t	Země	t	Země	t	Země	t
1995	Dánsko	777	Itálie	499	Kanada	41	Rakousko	34
2001	Německo	2 784	Itálie	1 146	Španělsko	526	Belgie	333
2002	Německo	3 337	Itálie	1 263	Španělsko	1 018	Francie	371
2003	Německo	3 086	Itálie	990	Maďarsko	721	Španělsko	637
2004	Itálie	3 206	Německo	3 029	Francie	1 404	Španělsko	1 298
2005	Itálie	4 337	Německo	2 178	Španělsko	1 833	Rakousko	1 330

Pramen: Celní statistika

Tab. 2.2.17. Zahraniční obchod s uzenkami a salámy a vybranými položkami výrobků z vepř. masa v letech 1995, 2001 – 2005 (t)

Dovoz							
KN	Název položky	Rok					
		1995	2001	2002	2003	2004	2005
160100	Uzenky,salámy apod. výrobky z masa, drobů, krve aj – zahrnující všechny druhy masa (hovězí, vepřové, drůbeží)	2 896,0	2 084,7	2 342,3	3 004,6	5 407,5	8 659,5
160241	Přípravky, konzervy z vepřové šunky a částí	323,4	896,9	719,0	812,4	784,4	1 110,3
160242	Přípravky, konzervy z vepřové plece a částí	584,9	53,5	56,0	88,7	444,3	458,7
160249	Přípravky, konzervy ost. z prasat, směsí	1 736,7	716,7	944,0	1 416	2 274,4	2 145,1
	Celkem výrobky z vepřového masa	2 645,0	1 667,2	1 719,0	2 316,8	3 503,1	3 714,1
Vývoz							
KN	Název položky	Rok					
		1995	2001	2002	2003	2004	2005
160100	Uzenky,salámy apod. výrobky z masa, drobů, krve a jiné	3 032,3	1 186,6	1 014,0	1 694,8	5 363,3	8 609,8
160241	Přípravky,konzervy z vepřové šunky a částí	93,1	147,7	180,4	172,9	77,7	316,2
160242	Přípravky, konzervy z vepřové plece a částí	19,4	34,1	0,0	0,1	90,3	304,2
160249	Přípravky, konzervy ost. z prasat,směsí	1 455,1	2 304,1	1 777,9	1 608,0	2 398,8	4 263,4
	Celkem výrobky z vepřového masa	4 212,6	2 485,9	1 958,3	1 780,8	2 566,8	4 883,7

Pramen: Celní statistika

Tab. 2 2.2.18. Dovoz uzenek a salámů a vybraných položek výrobků z vep. masa v letech 1995, 2001 – 2005 (mil. Kč)

KN	Název položky	Rok					
		1995	2001	2002	2003	2004	2005
160100	Uzenky,salámy apod. výrobky z masa, drobů, krve aj - zahrnující všechny druhy masa (hovězí, vepřové, drůbeží)	274,2	265,8	295,4	357,8	538,4	780,7
160241	Přípravky, konzervy z vepřové šunky a částí	28,2	65,8	43,9	56,0	62,3	92,8
160242	Přípravky, konzervy z vepřové plece a částí	26,2	5,2	3,4	6,1	28,7	29,6
160249	Přípravky, konzervy ost. z prasat, směsí	71,6	48,8	57,3	87	118,0	139,2
	Celkem výrobky z vepřového masa	126,0	119,8	104,6	149,1	209,0	261,6

Pramen: Celní statistika

Tab. 2.2.19. Dovoz uzenek a salámů do ČR – nejvýznamnější země

Rok	Země	t	Země	t	Země	t	Země	t
1995	Rakousko	960	Maďarsko	609	Nizozemsko	502	Slovensko	225
2001	Maďarsko	800	Rakousko	587	Německo	324	Nizozemsko	90
2002	Maďarsko	990	Německo	440	Rakousko	372	Dánsko	110
2003	Německo	1 030	Maďarsko	851	Rakousko	526	Dánsko	195
2004	Německo	1 620	Maďarsko	1 017	Rakousko	903	Španělsko	688
2005	Německo	2 493	Maďarsko	1 271	Slovensko	2 594	Španělsko	688

Pramen: Celní statistika

Tab. 2.2.20. Vývoz uzenek a salámů z ČR – nejvýznamnější země

Rok	Země	t	Země	t	Země	t	Země	t
1995	Slovensko	1 493	Rusko	1 340	Bělorusko	29	Gruzie	19
2001	Slovensko	785	Rusko	311	Polsko	52	Německo	17
2002	Slovensko	864	Polsko	86	Bulharsko	23	Lotyšsko	13
2003	Slovensko	1 576	Polsko	64	Nizozemsko	31	Rusko	20
2004	Slovensko	5 000	Německo	113	Maďarsko	76	Polsko	65
2005	Slovensko	7 339	Maďarsko	898	Německo	183	Polsko	102

Pramen: Celní statistika

Tab. 2.2.21. Dovoz přípravků a konzerv z vepřového masa do ČR – nejvýznamnější země

Rok	Země	t	Země	t	Země	t	Země	t
1995	Čína	1 227	Nizozemsko	393	Francie	268	Slovensko	209
2001	Francie	512	Rakousko	410	Německo	318	Čína	158
2002	Francie	584	Německo	444	Čína	250	Nizozemsko	62
2003	Francie	642	Německo	598	Španělsko	372	Čína	218
2004	Německo	1 333	Španělsko	973	Francie	473	Belgie	249
2005	Španělsko	1 146	Německo	1 053	Francie	483	Slovensko	287

Tab. 2.2.22. Vývoz přípravků a konzerv z vepřového masa z ČR – nejvýznamnější země 2

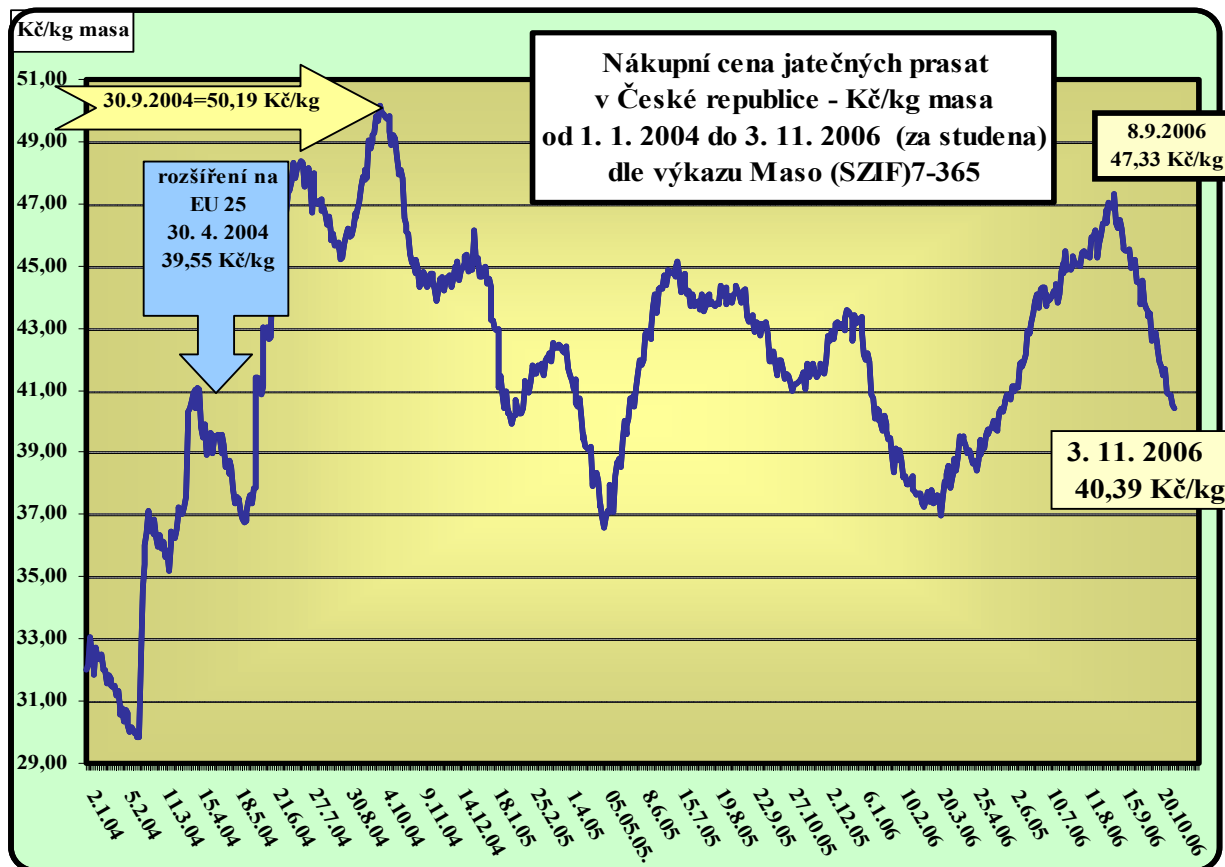
Rok	Země	t	Země	t	Země	t	Země	t
1995	Slovensko	625	Rusko	485	Rumunsko	207	Ukrajina	84
2001	Slovensko	1 709	Rumunsko	660	Kypr	38	Rusko	25
2002	Slovensko	1 785	Rumunsko	107	Kypr	26	Jugoslávie	17
2003	Slovensko	1 743	Rusko	21	USA	7	Německo	4
2004	Slovensko	2 430	Německo	67	Maďarsko	52	Polsko	9
2005	Slovensko	3 816	Německo	597	Maďarsko	427	Rakousko	20

Pramen: Celní statistika

3. VÝVOJ TRŽNÍCH CEN ZEMĚDĚLSKÝCH VÝROBCŮ (CZV)

Vysokou variabilitu i v relativně krátké časové cenové řadě, vzpomínanou v úvodní kapitole, potvrzují následující přehledy a grafy. Pro předpověď považujeme za nejdůležitější dva ukazatele (závisle proměnné) a to sezónní vlivy a reálný předpoklad budoucí nabídky a poptávky.

Graf 3.1.

Pramen: TIS^{CR} SZIF

**Tab. 3.1. Ceny zemědělských výrobců jatečných prasat v m a s e
zařazení I tř. jakosti (Kč/kg) – odpovídá SEU**

Rok	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Ø roku
2003	32,61	35,18	32,13	34,45	37,74	34,74	36,06	39,96	43,87	44,71	38,51	31,74	37,60
2004	31,17	29,70	34,20	37,52	37,38	39,63	45,86	46,02	46,20	47,88	44,96	44,64	41,95
2005	43,32	40,57	40,85	40,26	37,90	40,44	43,15	43,10	42,95	41,91	41,04	42,24	41,68
2006	41,31	39,03	37,57	38,10	38,76	40,12	42,66	44,04	45,19				41,38

Pramen: ČSÚ

**Tab. 3.2. Ceny zemědělských výrobců jatečných prasat v živé hmotnosti
zařazení I tř. jakosti (Kč/kg ž.hm.) – odpovídá SEU**

Rok	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Ø roku
2003	26,81	28,75	26,51	27,67	29,88	28,19	28,40	32,43	35,12	35,82	31,51	26,99	30,47
2004	25,48	24,41	27,00	30,03	30,33	31,14	35,13	36,17	36,18	37,09	35,38	34,72	33,01
2005	34,33	32,27	31,78	31,40	29,98	31,03	33,07	33,39	33,19	32,57	31,98	32,33	32,39
2006	32,21	30,49	29,17	29,17	29,63	30,76	32,60	33,67	34,53				31,80

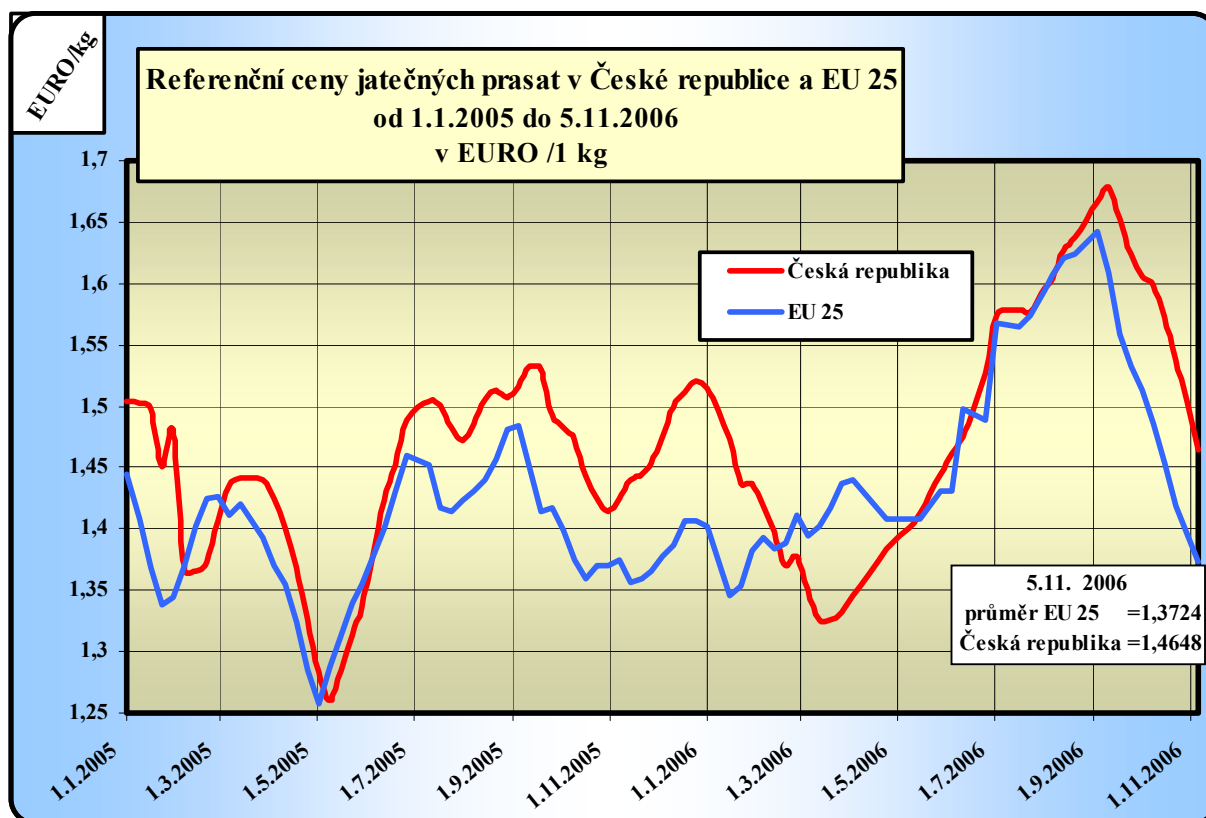
Pramen: ČSÚ

Tab. 3.3. Ceny odstavených selat v Kč/kg ž. hm.

Rok	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Ø roku
2003	48,96	51,45	49,92	50,01	53,15	51,36	50,47	55,15	57,13	57,71	54,80	48,32	53,00
2004	46,66	44,53	46,36	50,56	53,61	52,75	58,33	60,21	60,61	61,29	60,03	59,50	56,09
2005	59,01	58,19	58,40	58,58	58,49	58,36	61,02	61,46	60,60	59,78	57,72	58,50	59,32
2006	58,71	58,17	57,90	57,22	58,54	59,80	60,26	60,95	62,27				59,67

Pramen: ČSÚ

V roce 2005 cena jatečných prasat klesala od počátku roku ve většině zemí EU. Od ledna 2005 do dubna došlo ke snížení ceny o 3,06 Kč/kg. Situace se poté stabilizovala a denní ceny na domácím trhu a referenční ceny EU rostly. Od poloviny září 2006 růst cen přešel poměrně prudce v jejich pokles, který trvá až do listopadu. Důvodem je patrně zvýšení produkce jatečných prasat v celé EU, v ČR dokumentované i vysokými dovozy selat od počátku roku (řádově cca 10 000 kusů měsíčně). Uvažovat lze i o návratu preferencí spotřebitelů od vepřového směrem k drůbežím masu po opadnutí obav z šíření chřipky.

Graf 3.2.

4. FAKTORY, OVLIVŇUJÍCÍ EKONOMICKÉ VÝSLEDKY CHOVU PRASAT

Ekonomické výsledky chovu prasat – tak jako v každém jiném sektoru, jsou dány cenami vstupů (náklady) a výstupů (tržbami). V případě produkce prasat je obvykle jediným produktem jatečné prase a veškeré příjmy tedy plynou pouze z jejich prodeje. Chovatelé mají často tendenci pomíjet nákladovou stránku věci a veškeré problémy ziskovosti sektoru, případně jednotlivých podniků, zužovat pouze na problematiku tržeb za jatečná prasata a tu ještě dále zjednodušit na problémy se základní – vyhlášenou cenou!

Tržby

Vyhlášená cena je však pouze jednou ze složek výsledné ceny. Vedle ní se na tvorbě konečné, vyplácené, ceny podílí hmotnost porážených prasat a podíl libového masa v jatečně upraveném trupu (JUT). Vztah těchto tří faktorů na jedné straně a výsledné ceny na straně druhé je na obecné úrovni řešen klasifikační maskou (jednotná tabulka pro zatřídění dle kvality jatečných zvířat), která byla dohodnuta mezi Svazem chovatelů prasat v Čechách a na Moravě a Českým svazem zpracovatelů masa. Ta sice není obecně závazná, ale většina porážek ji respektuje.

Základní cena je navíc z této trojice faktorů nejobtížněji ovlivnitelná. Od okamžiku našeho vstupu do EU se náš, dříve malý a poměrně dobře chráněný trh otevřel Evropě, a začaly na něm více či méně platit evropské ceny. Od toho okamžiku jsou chovatelé schopni jen velmi omezeně ovlivňovat základní cenu. Ta se řídí spíše cenou v zahraničí a možnostmi dovozu vepřového masa. Při geografické poloze České Republiky je zřejmé, že nejvýznamnější roli pro náš trh hraje cena v Německu. Tento fakt je na jednu stranu pro chovatele příznivý, protože ceny na německém trhu jsou tradičně jedny z nejvyšších v Evropě a tím je i cena v ČR tažena nad průměr EU. Na druhé straně to dává příležitost dovozcům získat jednotlivé partie výhodněji z jiných zemí EU.

Pokud vezmeme za základ „obecnou klasifikační masku“, pak by optimální jatečná prasata měla mít v průměru 115 kg živé hmotnosti (základní cena platí pro 82 – 100 kg JUT za tepla) a nejméně 56% LM. Při stávající konstrukci srážek a bonusů, které jsou obsaženy v klasifikační masce, lze říci, že je největší důraz kladen na hmotnost prasat. Z pohledu vysokého dovozu tuku je však diskutabilní, zda není potřebné stávající masku aktualizovat směrem ke zvýšení živé porážkové hmotnosti, či řešit otázku, zda producenti nedodávají na trh zbytečně lehká prasata. Hmotnost a vyrovnanost partií má na výslednou cenu obvykle vyšší vliv než podíl libového masa.

Z těchto tří základních faktorů může chovatel nejnázne ovlivnit hmotnost a vyrovnanost prasat. Tento ukazatel lze poměrně dobře měnit zootechnickými a organizačními opatřeními (oddělený výkrm podle pohlaví, přebírání kotců, atd.). Obtížnější je zasahovat do podílu libového masa, který je do značné míry dán používanou genetikou, krmením a dalšími technologickými okolnostmi. Změnit jednorázově tyto faktory je obtížné a většinou i nákladné a dlouhodobé.

Výše uvedené tři faktory hrají největší roli v určování vyplácené ceny. V žádném případě však nelze říci, že tímto je výčet vlivů na výsledky prodeje jatečných prasat vyčerpán. Poměrně velkou roli hrají i další záležitosti upravované obvykle smlouvou, případně dohodou s jatkami (úhrada dopravy, pojištění při dopravě a další). Výši vyplácené ceny může ovlivnit i objektivita klasifikace. Za I. pololetí 2006 bylo při tematických výběrových kontrolách klasifikace JUT prasat prováděných ÚZÚZ zjištěna chybovost 8,06 %, u jatek s průměrnými týdenními porážkami 100 – 200 ks dokonce 10,48 – 11,98 %. Zcela zásadní roli hraje dnes doba splatnosti a jistota splatnosti.

Náklady

V chovu prasat představují zhruba 2/3 veškerých nákladů náklady na krmivo. Tato položka podléhá poměrně značným výkyvům v závislosti na dostatku či nedostatku krmných obilovin, ceně sóji na světových trzích, ceně jednotlivých aminokyselin a dalších komponent. Vztah mezi cenou prasat a cenou krmiv je jedním z rozhodujících faktorů profitability chovu prasat.

Celkové náklady na krmiva nejsou závislé pouze na ceně krmiv, ale rovněž na celkové spotřebě krmiva, tedy na konverzi (spotřeba krmiva na 1 kg přírůstku). Tento ukazatel podléhá vlivu používaného genetického materiálu (ačkoli zde rozdíly nejsou příliš markantní), použitých technologií a krmiv.

Právě otázka technologií je možná jednou z nejožehavějších otázek v celém sektoru chovu prasat. Lze říci, že nové technologie hrají dnes při snižování nákladů klíčovou roli. Pokud má Česká republika výraznější mezery v porovnání se zbytkem Evropy, pak je to zřejmě právě v oblasti používaných technologií.

Většina staveb, ve kterých jsou v ČR chována prasat je nejméně 30 let stará. V mnohých případech proběhly či probíhají rekonstrukce, které do těchto „historických“ staveb implantují nové technologické linky. Zásadní omezení stavebním řešením však zůstávají a s tím přetrvávají i mnohá problémová místa. Pro modernizaci našeho chovu prasat, která je nezbytná, se může stát vhodné směřování strukturálních fondů EU a jejich maximální využití jedním z klíčových aspektů.

Nové technologie snižují náklady dvěma cestami. Obvykle mají dopad na zvětšení produkčního potenciálu (rychlejší růst, menší zdravotní problémy, menší ztráty) a zároveň šetří pracovní síly.

Obvyklá potřeba práce je ve vyspělých zemích západní Evropy uvažována v rozmezí 15 – 20 hodin na jednu prasnici za rok. Takovouto hodnotu u nás naplňují v nejlepším případě některé velké specializované podniky. Ani u nich to však není pravidlem. Obvykle je uváděno, že tento nedostatek je u nás kompenzován nižší cenou práce. V dlouhodobějším výhledu je však třeba uvažovat s tím, že tato diference se zmenší a v zemědělství se navíc objeví moderní technologie, které budou vyžadovat vzdělanější (a tedy i lépe ohodnocené) zaměstnance.

Z tohoto pohledu je pro snižování nákladů nezbytné investovat do moderních technologií na velkých farmách. Takovým směrem jsou směřovány investice v celé Evropě. Koncentrace a specializace je hlavním receptem pro snižování nákladů.

Zvětšování počtu zvířat na farmě s sebou však nese i negativní dopady. Náklady spojené s pohodou zvířat, ochranou životního prostředí a bezpečností potravin nabývají v poslední době čím dál většího významu. Evropská unie, jejímiž jsme členy, hraje v oblasti enviromentální politiky a ochrany zvířat světový primát. Bohužel mnohá nařízení jsou místo na vědeckých poznatcích jsou často postavena spíše na „cítění“ spotřebitelů. Takováto politika může mít pro zemědělce i nepříznivé důsledky. To může mít vliv i na vysokou cenu produkce v Evropě a nižší konkurenceschopnost evropských chovatelů prasat vůči třetím zemím (USA, Kanada, Brazílie).

Vzhledem k jednáním WTO, která předpokládají odstranění exportních subvencí a radikální snížení dovozních cel, se dostávají evropští zemědělci do velmi nepříznivé situace, kdy jejich náklady budou přímo srovnávány s konkurenty ze třetích zemí, kteří však nemusejí dodržovat některá velmi přísná a nákladná opatření. V této souvislosti je evropským chovatelům doporučováno orientovat se na vysokou kvalitu a bezpečnost potravin a na vyspělé trhy, které tuto kvalitu vyžadují. Velmi podstatnou funkci bude v tomto směru zcela jistě hrát marketing.

5. NÁKLADY A RENTABILITA VÝKRMU JATEČNÝCH PRASAT V ČR

Náklady na jednotku produkce spolu s realizační cenou jsou rozhodujícími ukazateli při stanovení rentability ve výkrmu jatečných prasat, a tím i ve výrobě vepřového masa. Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky každoročně sleduje a vyhodnocuje vlastní náklady na produkci hlavních zemědělských komodit. Šetření nákladů prasat ve výkrmu zahrnovalo v období let 1995 – 2005 v průměru 170 podniků-respondentů s podvojným účetnictvím.

Podle šetření VÚZE bylo za období posledních jedenácti let (1995 – 2005) u těchto respondentů dosahováno zisku u prasat ve výkrmu v letech 1995, 1996, 1999, 2000, 2001 a 2005. Z toho ekonomicky nejefektivněji vyšel právě rok 2001, kdy vlivem prudkého nárůstu CZV jatečných prasat, byla rentabilita chovu prasat ve výkrmu poměrně vysoká. Naopak v dalším roce (tj. 2002) došlo v tomto odvětví živočišné výroby k nejvyšší ztrátě způsobené výrazným poklesem cen jatečných prasat při zvýšení nákladů.

Tab. 5.1. Vývoj cen zemědělských výrobců a nákladů ve výkrmu prasat (Kč/kg ž. hm.)

Ukazatel	Rok					
	1995	2001	2002	2003	2004	2005
CZV jatečná prasata celkem	32,32	42,84	31,99	29,16	31,95	31,74
Náklady na 1 kg ž.hm.	28,09	35,23	36,32	32,01	33,83	31,19
Zisk + Ztráta - na 1 kg ž. hm.	5,23	7,61	-4,33	-2,85	-1,88	0,55
Průměrná CZV selat	60,30	72,03	60,22	53,14	56,10	59,32

Pramen: ČSÚ, VÚZE-BIC, TIS^{CR} SZIF, Výběrové šetření o nákladovosti zem. podniků v síti FADN

Tab. 5.2. Struktura nákladů ve výkrmu prasat (Kč/100KD)

Ukazatel	1995	2001	2002	2003	2004	2005
Přímé materiálové náklady	957	1 228	1 213	1 113	1 193	1 165
Z toho:						
- krmiva nakupovaná	757	777	843	716	723	587
- krmiva vlastní	158	395	281	327	400	358
Mzdové a osobní náklady	134	214	166	160	184	165
Režie	81	168	127	102	113	115
Ostatní náklady ¹⁾	113	182	186	154	159	193
Náklady celkem	1 285	1 792	1 691	1 529	1 649	1 638
Náklady na kg přírůstku v Kč/kg	20,53	27,06	24,93	23,19	24,33	23,52
Užitkovost v kg/ks/den	0,620	0,654	0,672	0,651	0,668	0,689

Pramen: VÚZE - Výběrové šetření o nákladovosti zem. podniků v síti FADN

Poznámka: 1) Ostatní náklady zahrnují – ostatní přímé náklady a služby, odpisy a náklady pomocných činností

V roce 2005 došlo v porovnání s rokem 2004 u průměrných nákladů na výrobu vepřového masa k jejich snížení. Náklady na chov jatečných prasat ve výkrmu u respondentů s podvojným účetnictvím v roce 2005 dosáhly 31,19 Kč/kg ž. hm., což představovalo ve srovnání s předchozím rokem snížení o 7,8 %, tj. o 2,64 Kč/kg ž. hm.

Na výši celkových nákladů prasat ve výkrmu se rozhodujícím procentem podílejí zejména náklady na krmiva, zastavené sele a dále mzdové a režijní náklady. Z toho náklady na krmiva v roce 2005 dosáhly podílu 58 %. Jednalo se převážně o krmiva nakupovaná (zejména krmné směsi), neboť bez specializovaných krmných směsí nelze dosáhnout potřebné efektivity v přírůstcích. Je tedy zřejmé, že u prasat jakožto monogastrů ceny obilovin a následně krmných směsí významným podílem ovlivňují výši celkových nákladů, a tím i rentabilitu produkce vepřového masa. V roce 2005 došlo dle ČSÚ k poklesu ceny průmyslových výrobců u obou sledovaných druhů krmných směsí pro prasata. Vliv na

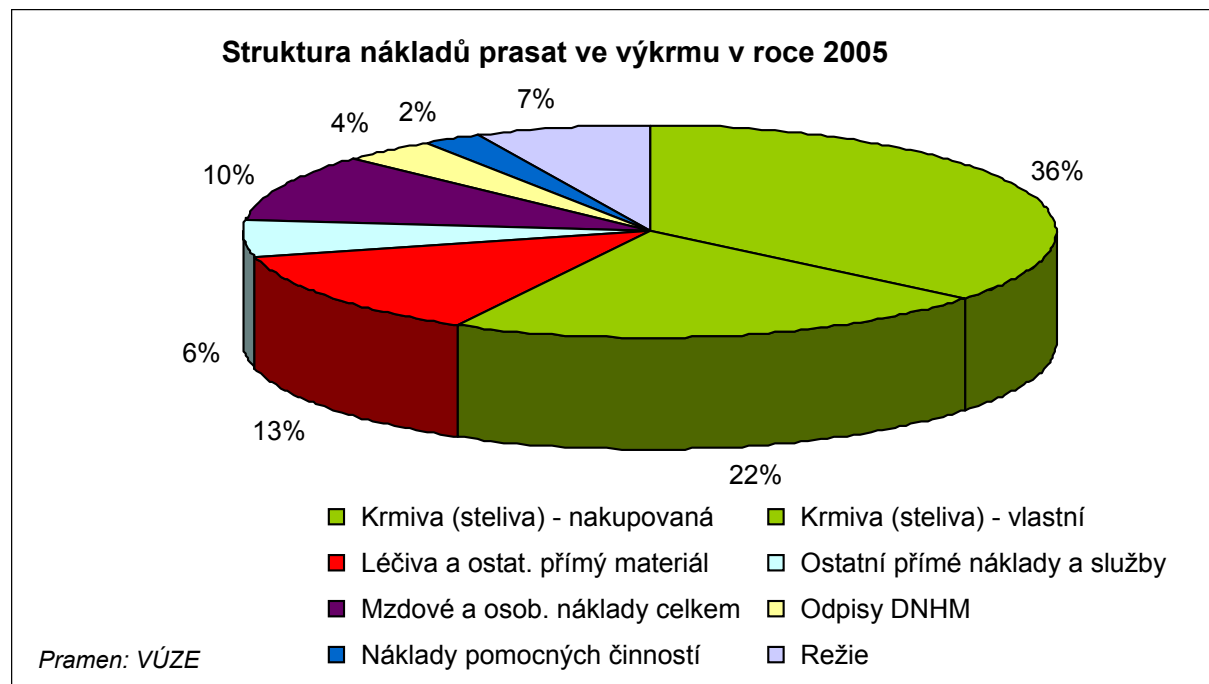
tento pokles cen mělo především snížení cen za krmné obiloviny během roku 2005. Průměrná CPV za směs pro předvýkrm prasat byla ve srovnání s rokem 2004 nižší o 16 % a CPV pro výkrm prasat nad 65 kg se meziročně snížila o 18 %.

Další rozhodující položkou ve struktuře nákladů jsou mzdové a osobní náklady. V roce 2004 se na celkových nákladech podílely 11,2 %, zatímco v roce 2005 to bylo 10,1 %.

Dle šetření VÚZE dosahoval u zemědělských podniků s podvojným účetnictvím v roce 2005 průměrný denní přírůstek u prasat ve výkrmu 0,689 kg/ks a ve srovnání s rokem 2004 se zvýšil o 3,1 %, tj. o 0,02 kg/ks/den.

Rentabilita výkrmu jatečných prasat je přímo závislá na úrovni zpeněžování a nepřímo na výši vlastních nákladů na jednotku produkce. V roce 2005 ji příznivě ovlivnily zejména vyšší přírůstky prasat ve výkrmu a nižší ceny krmných směsí. Naopak CZV jatečných prasat tř. SEU dle údajů TIS^{CR} SZIF poklesla z 33,30 Kč/kg ž. hm. v roce 2004 na 32,79 Kč/kg ž. hm. v roce 2005, tj. o 1,5 %. CZV jatečných prasat celkem se meziročně snížila o 0,7 % a v roce 2005 dosáhla 31,74 Kč/kg ž. hm. Jatečné prase o průměrné porážkové hmotnosti 111 kg bylo tedy prodáváno v průměru za 3 523 Kč/ks, zatímco náklady na jeho výkrm dosahovaly 3 462 Kč/ks.

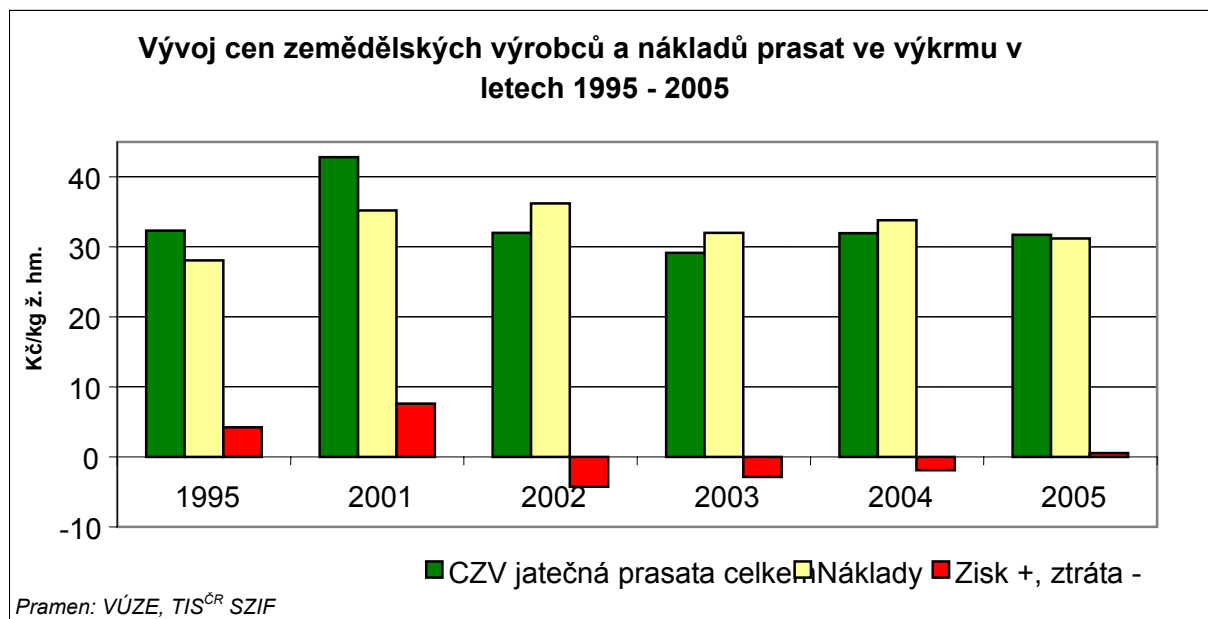
Graf 5.1.

Na ekonomiku chovu prasat ve výkrmu mají rovněž vliv náklady na zastavované sele. Výše nákladů na odchov selat je závislá mimo jiné na počtu odchovaných selat na prasnici za rok. Tento údaj se meziročně stále mírně zvyšuje. Zatímco v roce 2001 bylo odchováno v ČR dle údajů ČSÚ na prasnici za rok 17,9 selete, v roce 2003 došlo ke zvýšení na 18,5 selete, za rok 2004 dosáhl tento počet 19 ks a v roce 2005 to bylo 19,2 selete. Tento počet je však stále významně nižší proti odchovům ve vyspělých chovatelských zemích EU.

Při zhodnocení rentability prasat ve výkrmu lze konstatovat, že v roce 2005 se náklady prasat ve výkrmu snížily, současně však mírně poklesla také cena zemědělských výrobců. Přesto rentabilita dosáhla kladných čísel a v porovnání s lety 2002 až 2004 se zlepšila.

Graf 5.2.

6. ODHAD VÝVOJE CZV, TRŽNÍ PRODUKCE A STAVŮ PRASAT DO ROKU 2013

6.1. Svět a státy Evropské unie

Předpovědi světového vývoje výroby a spotřeby potravin, tedy i vepřového masa, vycházejí z pěti základních předpokladů:

- a) **Růst populace** (ročně cca 1,1 %, tj. 75-80 mil. obyvatel, nejvíce v Africe a Středním Východě, více než polovina v Asii, pokles ve většině nových členských států EU).
- b) **Posílení ekonomického růstu** (Asie, Východní Evropa, Rusko, Afrika, Latinská Amerika, + 3,1 až 3,3 % světového HDP/rok).
- c) **Změny ve stravovacích zvyklostech** (zvýšený příjem obyvatel vyvolá větší poptávku po potravinách a tím podnítl vzrůst domácí produkce nebo zvýšení importu).
- d) **Rozdíly mezi produkcí a spotřebou potravin** (Čína, Jižní Korea, Indonésie a Střední Východ budou stále významnějšími dovozci).
- e) **Tržně orientované reformy** (výsledky jednání Světové obchodní organizace – WTO o liberalizaci obchodu).

Evropská komise soustředila předpovědi o vyhlídkách agrárního trhu z OECD, USDA (americké federální ministerstvo zemědělství) a FAPRI (výzkumný institut pro potravinářskou a zemědělskou politiku USA) a provedla vlastní analýzu střednědobého výhledu. Očekává zvyšující se poptávku po potravinách a oživení obchodu se zemědělskými komoditami. Světový obchod s vepřovým masem by se do roku 2012 měl zvýšit zhruba o milion tun. Řídit jej bude hlavně silná poptávka z Japonska, Číny a Mexika. Relativně dobré vyhlídky má i trh s vepřovým masem. Celková spotřeba masa v EU 25 by měla proti r. 2005 do r. 2013 stoupnout o více než 2 %, z toho vepřového o více než 3 %. Unie by měla být i nadále čistým exportérem vepřového masa. Sezónní výskyt ptačí chřipky se může promítnout do dalšího nárůstu spotřeby vepřového masa. Očekává se koncentrace produkce prasat do specializovaných závodů ve Francii, Německu, Španělsku, Nizozemsku, Itálii, Dánsku. Z nových zemí energicky zvyšuje produkci vepřového masa především Polsko.

Predikce vývoje vybraných ukazatelů v EU je obsažena v Tab. 6.1.1.

Tab. 6.1.1. Předpověď vývoje vybraných ukazatelů v chovu prasat Evropské unie

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	index*
Čistá produkce- tis.t.									
EU-15	17 911	17 962	18 057	18 073	18 110	18 183	18 258	18 370	102,6
EU-10	3 395	3 473	3 550	3 572	3 572	3 578	3 623	3 695	108,8
EU-25	21 306	21 435	21 607	21 645	21 682	21 761	21 881	22 064	103,6
Spotřeba-tis.t.									
EU-15	16405	16510	16620	16644	16681	16782	16877	16979	103,5
EU-10	3351	3348	3386	3400	3413	3429	3502	3570	106,5
EU-25	19756	19858	20007	20044	20094	20212	20379	20549	104,0
Spotřeba/obyv./kg/rok									
EU-15	42,5	42,7	42,9	42,9	42,9	43,1	43,3	43,5	102,4
EU-10	44,9	44,7	45,1	45,2	45,3	45,4	46,3	47,1	104,9
EU-25	42,9	43,0	43,2	43,2	43,3	43,4	43,7	44,1	102,8
Ceny jat.prasat- Kč/kg j.hm.**									
EU-25	38,99	39,81	41,21	42,15	42,81	41,98	41,47	42,52	109,1

Pramen:Evropská komise,2006; OECD-FAO

Poznámka: * rok 2013/2006

** kurz =28,50 Kč

6.2. Česká republika

Pro roky 2006 – 2013 byl stanoven odhad cen zemědělských výrobců jatečných prasat tř. SEU pomocí dvou metod:

- 1) Predikce Wintersovou metodou z poměru
- 2) Predikce z poměru v závislosti na ln času – tzn., že jako nezávisle proměnná zde vystupuje přirozený logaritmus času.

1) Matematický model Wintersova předpovídání zohledňuje základní úroveň sledované veličiny, trendovou složku a sezónní složku. Predikce CZV do roku 2013 byla stanovena na základě poměru cen jatečných prasat ČR a EU dosahovaných v letech 1999 – 2005. Na základě tohoto získaného poměru a odhadu vývoje cen stanoveném OECD-FAO pro EU do roku 2013 byl predikován vývoj cen v ČR. Tato predikce cen nemůže mít absolutně závazný charakter, protože trh s komoditou může být ovlivněn celou řadou nečekaných událostí popřípadě neočekávaných interakcí různých vlivů. Tím, že se předpověď ceny jatečných prasat na českém trhu počítá z predikce poměru ceny EU a ČR je v této předpovědi zohledněn cenový vývoj v EU tak, jak jej odhaduje OECD – FAO.

V tabulce a grafu je uveden odhadovaný vývoj cen jatečných prasat jak v EU stanovený na základě predikce OECD, tak v ČR podle VÚZE. Od roku 2006 do roku 2010 by měla cena jatečných prasat v ČR růst až na 34,27 Kč/kg ž. hm. a pak by měla opět klesat, obdobně jak byl odhadován pohyb cen v EU.

Tab. 6.2.1. Vývoj cen jatečných prasat v EU a ČR v letech 1999 – 2005 a jejich predikce Wintersovou metodou z poměru a predikce z poměru v závislosti na logaritmu času do roku 2013

Rok	Ceny jat. Prasat v EU EUR/100 kg j. hm.	CZV jat. prasat tř. SEU v ČR Kč/kg ž.hm.	
1999	112,40	30,73	30,73
2000	141,70	35,82	35,82
2001	167,00	44,24	44,24
2002	135,60	33,11	33,11
2003	127,10	30,52	30,52
2004	138,90	33,30	33,30
2005	139,10	32,79	32,79
	Predikce OECD-FAO	Predikce z poměru Wintersovou metodou	Predikce z poměru v závislosti na ln času
2006	136,80	30,95	31,14
2007	139,70	32,81	31,15
2008	144,60	32,62	31,60
2009	147,90	32,54	31,70
2010	150,20	34,27	31,58
2011	147,30	32,32	30,41
2012	145,50	31,16	29,50
2013	149,20	33,10	29,73

Pramen: OECD – FAO Agricultural Outlook 2005-2015, VÚZE – BIC, TIS^{CR} SZIF, predikce VÚZE

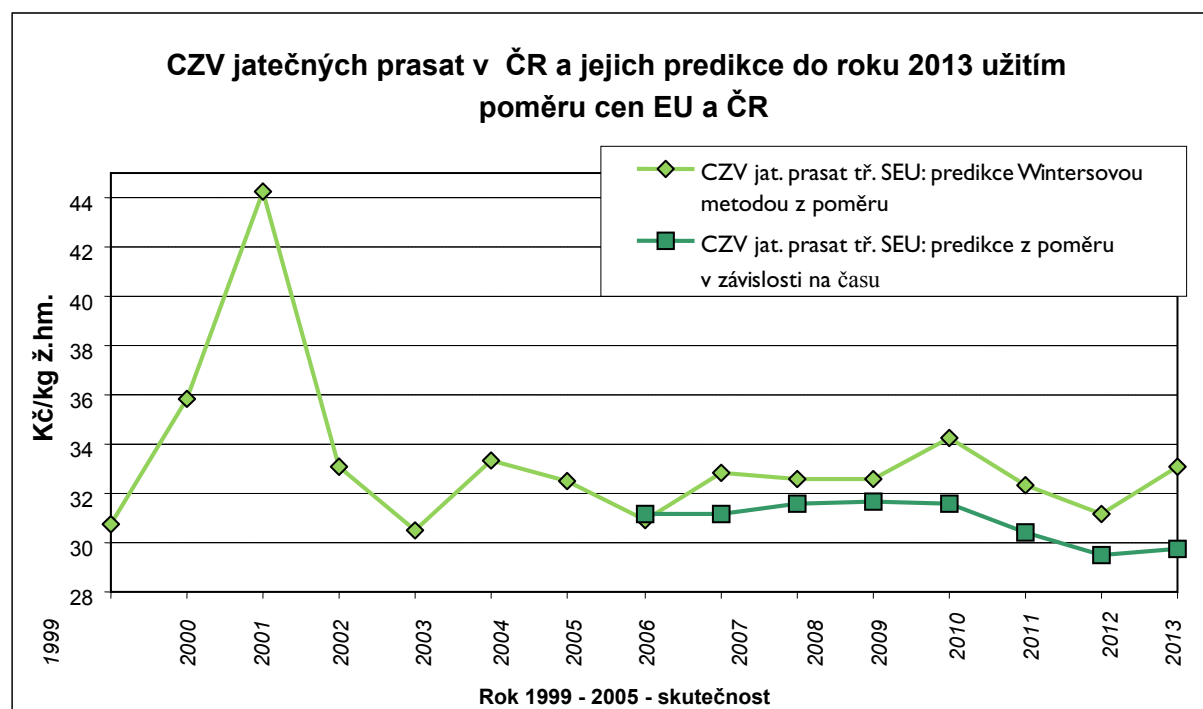
Poznámka: Rok 1999 – 2005 skutečnost,

Rok 2006 – 2013 ceny v EU predikce OECD – FAO, rok 2006 – 2013 ceny v ČR predikce VÚZE

2) Predikce v závislosti na čase byla stanovena na základě vývoje CZV jatečných prasat tř. SEU v letech 1999 – 2005 v ČR.

Odhadovaný vývoj ceny jatečných prasat do roku 2013 stanovený touto metodou má obdobný trend jako v použité metodě Wintersova předpovídání, avšak úroveň odhadovaných cen je nižší.

Graf 6.1.

Pramen: OECD – FAO Agricultural Outlook 2006 – 2015, VÚZE-BIC, TIS^{CR} SZIF, predikce VÚZE

Obdobně jako u vývoje cen byl VÚZE vypracován odhad vývoje tržní produkce vepřového masa do roku 2013. Tento odhad vychází z předpokladů nadále se zvyšujícího dovozu vepřového masa do ČR při neměnné domácí spotřebě.

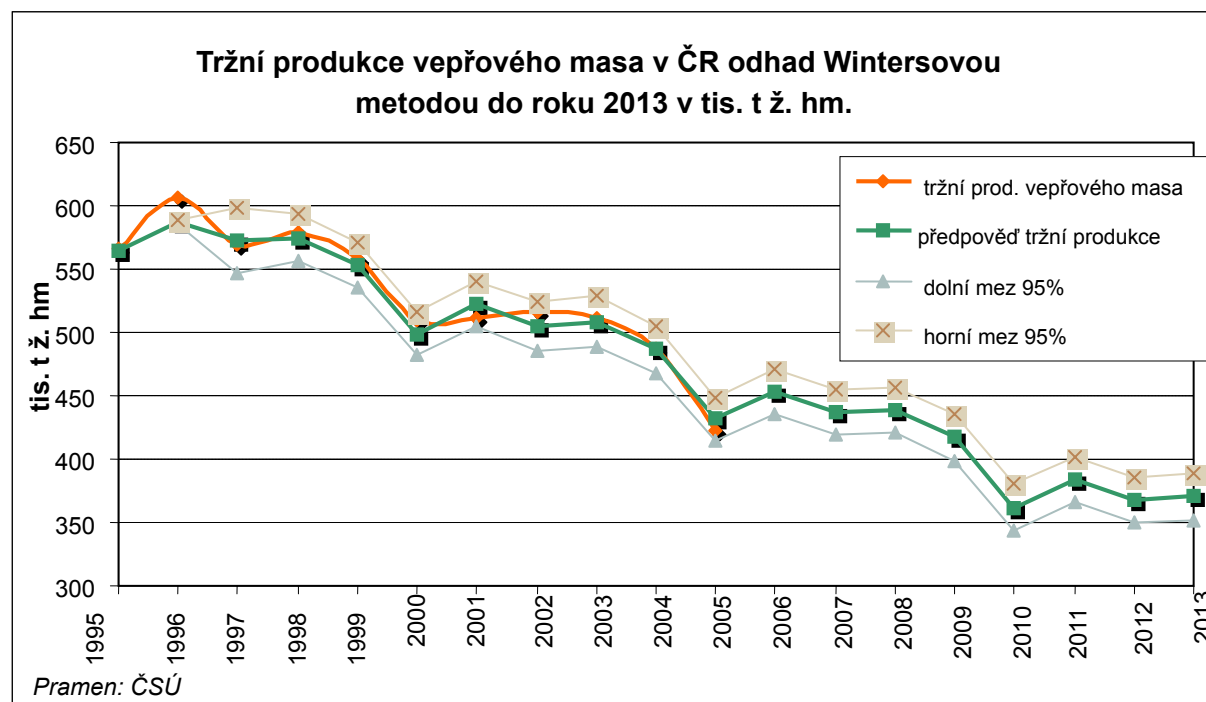
Opět byly použity pro odhad dvě varianty:

- 1) Varianta Wintersova předpovídání, která zohledňuje základní úroveň sledované veličiny, trendovou složku a sezónní složku. Jejím použitím na časovou řadu 1995 až 2005 jsme získali předpověď vývoje tržní produkce do roku 2013. Kromě střední hodnoty předpovědi byly získány i její horní a dolní meze s 95% spolehlivostí, tzn. lze předpokládat s 5% pravděpodobností, že skutečnost bude ležet mimo tyto meze. Metoda nemůže zohlednit všechny skutečnosti.
- 2) Celková produkce prasat a jejich stavy byly také predikovány **S-metodou**. Tento postup dává poněkud „brzděný“ vývoj, takže predikce nevede k příliš razantním poklesům. Zde se vychází z konstrukce křivky $y = \exp(a + b/t)$, kde y jsou buď stavy nebo produkce a t je v obou případech čas. Přitom a a b jsou odhadované parametry. Pro jejich stanovení se vycházelo z regresní analýzy vztahu $\ln(y) = a + b/t$, který je lineární v parametrech. Pro výpočetní účely byla proměnná t počítána tak, že za ni byl dosazován letopočet (rok) zmenšený o 1900. Výsledný odhad se pak získává odtransformováním získaných hodnot z lineární regrese.

Na obou grafech je patrné, že tržní produkce by při použití dvou variant předpovědi měla do roku 2013 klesat. To by při očekávané poměrně stabilní spotřebě vepřového masa znamenalo, že budou klesat stavy prasat a zvyšovat se dovozy vepřového masa, jak tomu bylo v posledních letech, nebo při uvažovaných stabilních stavech bude stoupat i vývoz.

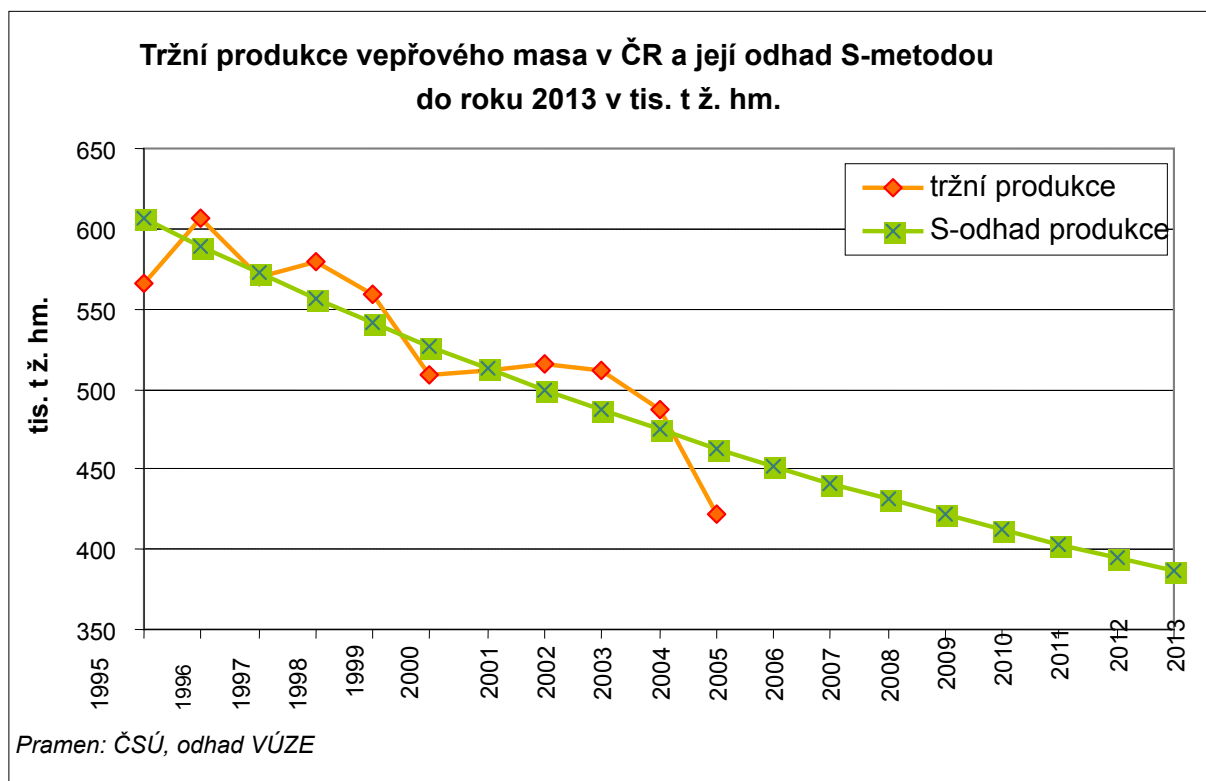
Při předpovědi tržní produkce Wintersovou metodou by produkce v roce 2013 dosáhla 370,5 tis. t ž. hm. s dolní mezí 352,1 tis. t ž. hm. a horní mezí 388,9 tis. t ž. hm.

Graf 6.2.

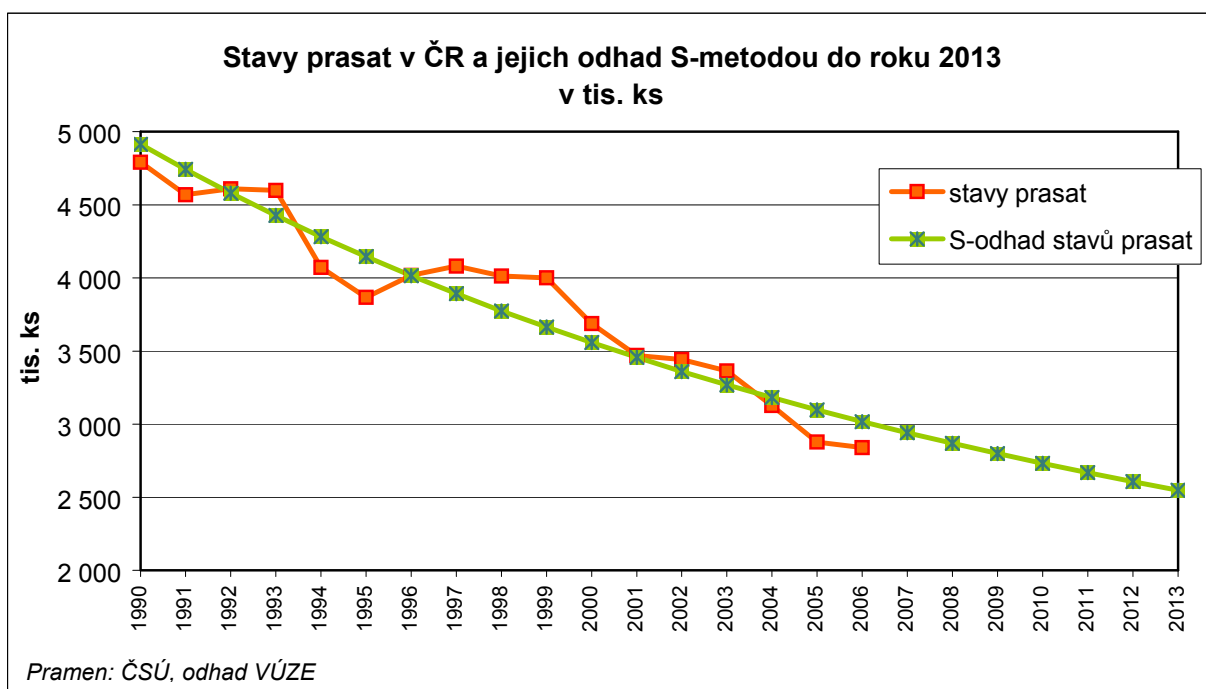
Při předpovědi tržní produkce S-metodou by její výše v roce 2010 dosáhla 412 tis. t ž. hm. a v roce 2013 jen 370 tis. t ž. hm.

Graf 6.3.

Za použití S-metody byly na základě časové řady v let 1990 –2006 predikovány stavy prasat do roku 2013.

Graf 6.4.

7. ZÁVĚR A NÁMĚTY KE ZVÝŠENÍ KONKURENCESCHOPNOSTI

Z orientačního srovnání základních ukazatelů vývoje početních stavů prasat a produkce vepřového masa ve světě a ve státech Evropské unie vyplývá, že se jedná o významné a poměrně stabilní odvětví živočišné výroby zejména ve vyspělých státech a regionech světa včetně EU. Vysoká spotřeba masa na obyvatele, vhodné přírodní a výrobní podmínky, dobrá jakost tržní produkce a uplatňování nových poznatků vědy a výzkumu v praxi představují hlavní faktory udržení vysoké úrovně chovu a výkrmu prasat ve státech Evropské unie, současně však budou i nadále zvyšovat konkurenceschopnost mezi státy i uvnitř států EU.

Ze srovnání ČR s dalšími státy EU je nutno za méně příznivé skutečnosti považovat snížení stavů prasat a pokles produkce vepřového masa v několika posledních letech. Důsledkem tohoto stavu je snížení soběstačnosti v produkci vepřového masa pod 100 %. Znamená to, že se ČR stala čistým dovozcem této významné tradiční komodity. Jednou z hlavních příčin jsou nepříznivé ekonomické výsledky chovatelů ovlivněné mnohdy levnější zahraniční nabídkou, která způsobuje v některých obdobích převis nabídky jatečných prasat nad poptávkou a následně nevyhovující cenovou úroveň. Ve srovnání se „starými“ státy Unie je rozdílná také výše přímých plateb na plochu, což může hrát roli při tvorbě cen krmných obilovin a tedy nákladové úrovně pro chovatele prasat. Za pozitivní faktory chovu a výkrmu prasat v ČR lze považovat dobrou jakost jatečných zvířat, uplatňování moderních technologií (ovšem s omezenými zdroji) a šlechtitelských metod, postupně se zvyšující přímé platby a mnohokrát prokázanou schopnost českých chovatelů pružně reagovat na měnící se výrobní a tržní podmínky.

Z výše zmíněného je zřejmé, že hledání cesty ke zvýšení rentability musí vést přes snižování vlastních nákladů, což je v současnosti prakticky nemožné bez investic. Další možnost představuje rovněž optimalizace složení jatečných prasat – uniformita dodávaných partií a vysoký podíl libového masa.

Naopak velmi malá šance je zvýšení rentability chovu ovlivňováním vyhlášené ceny. Každý pokus o zvyšování ceny nad okolní země by pravděpodobně, ve volném konkurenčním prostředí EU, měl kontraproduktivní důsledky. Pro zpracovatele by se stal dovoz ještě atraktivnější a to by výrazně zasáhlo do poptávky po domácích prasatech a následkem by zřejmě byl ještě hlubší pokles ceny i stavů prasat.

Chov a výkrm prasat má v ČR dlouholetou tradici. Aby však uspěl v tvrdé konkurenci příštích let, je nutno dosáhnout konkurenčních výhod. Ke zvýšení konkurenceschopnosti tuzemských producentů by mohl vést následující vývoj:

- Strukturální přestavba odvětví, která již probíhá v Nizozemsku, Dánsku, SRN, ale i v Polsku. Do budoucna se jeví, že konkurenceschopné farmy prasat budou muset mít ve stavu nejméně 400 prasníc a 2 000 prasat ve výkrmu. Malé farmy by se měly snažit navazovat na malé výrobce masných specialit, nejlépe ve svém vlastnictví. Předpokládané investice na podporu konkurenceschopnosti (osa I EAFRD) však na potřebnou modernizaci zastaralých provozů, ale zřejmě nebudou dostatečné.
- V souvislosti s předchozím bodem je třeba zvyšovat odchov selat na prasnici a rok na úroveň, blízkou 25 ks (při současné pozornosti vůči vývoji jednotkových nákladů, které se mohou při odlišném tlaku na růst produktivity neúměrně zvyšovat, což by bylo neefektivní). Zvýšit produktivitu práce na nejvýše 14 pracovních hodin na jednu prasnici a rok a 1,1 pracovní hodiny na jedno ustajovací místo ročně. V praxi se jedná o 150 – 160 prasníc na ošetřovatele včetně režijních pracovníků, resp. 1.950 – 2.000 míst ve výkrmu.
- Bylo by vhodné prosazovat na úrovni státních orgánů i sdružení producentů propagační akce s cílem zafixovat u tuzemských konzumentů preferenci spotřeby vepřového masa domácí provenience.
- K vyššímu množství i kvalitě produkce by přispělo zvýšení průměrné porážkové hmotnosti prasat, s čímž by měla souviset také novelizace klasifikační masky ve prospěch vyšší porážkové hmotnosti.
- Pro příští možné obchodní vazby považovat za zájmové země především Rusko, Ukrajinu, Bělorusko, Itálii, Řecko, Slovinsko, Chorvatsko, Německo. Jedná se i o Čínu s akcentem na vývoz plemenného materiálu.